

ცისკარი

რომი მეორე

1859

შახის წიგნი მეხუთე.

როდებს თსმულებათა:

- I. — ლექსები სსუა ჭ სსუათა თანმედ-
როეთა მწერალთა. —
- II. — რომეო ჭ ჟულიეტა. დრამა
სუთ მოქმედებად განყოფილი.
ვალთამ მეგსნირისა. (სთარგმნი
ქრასტოვსკოვიან.) . . . . . დიპ. ყიფიანისა.
- III. — გამოჩენილი მხედარი ბაიარდი.
(გრასოვსკიით.) . . . . . თ. ზაქ. გრას-თავისა.
- IV. — სსუა ჭ სსუა ანაგეი. (სსუ მეორე გმრდეს.)

რედაქციისი.

ვერესელიძის ტიპოგრაფიისი.

N 379

Handwritten signature or initials

വെങ്കടം

237

1875

ცისკარი

ქართული

საღიგენატყრო უყრნაღია

ვახოტყვის ა. კერესელიძის-მიერა

რომი მეორე.

შაისი.

რუიღისს.

კერესელიძის ციხეგრეფიში

1859

Печатать позволено. Апрѣля 15 дня, 1859 года.
Испр. долги. Груз. Цензора Св. Алексѣевъ.

მერცხალი.

შუღობით შენთან, ჩემო მერცხალი,
ჭალოდ გვესტყუძრე ტეზილო სტყუძარი?
ჰხიანს გულოთ გიყვარს შენც საქართველო,
რომ ბუდე განდა აქ აღაშენო.

რომლის კუთხიდან იწყე შენ ფრენა,
რომელს მთას თუ ზღუას აზრთებუყოსა?
გვითხარ, გვიანზე, დაჰსძარ ეგ ენა,
თავს გარდმოძევლოვ აღელვებუყოსა?

გვიყვარხარ ტყუთა უცხო სტყუძარი,
გვიანზე აბა რატ იტა ყველა.
დასძარი ენა რათ ხარ მღყუძარი?
შენსა ჭიკჭიკზე მიყვარს მოღხენა!

თუ მართლა გიყვარს ჭ ანე მოგწონს
ჩუქნი ჰაერი, ჩუქნი ქუქყანა,
შენ უმეტესობ მშტვენსა იადონს,

ღ სსჟა ურინკელიც შენ გეთაყვანა!!

დიმ. ბერივეი.

1 აბდილს. 1859 წ.

მომაკვდავი მღვდარი.

ვერძნობ, რომ ვებრეუ ნათელს უკანასკნელად,
ვერძნობ, რომ ვესუნთქ აწ მეუღდ ძნელად.
ჩემს გარსა მეოფნო სოფლის სრფიალნო,
ჩემებრ ამ სოფლით თქუწნუ წარმაგაღნო!
სუ ყრიდებით ჩემს სასტიკს სენსა,
გუბყრივარ ესრედ ძნელად რომეღნა.
ძოდით, ძალირსეთ კვლავ სილვა თქუწნი,
უკანასკნელად მახუწნეთ ძენი.
მიუვარდა ხშირად მე თქუწნთან ვღლმა,
ცკბირლათ უბნობა, თქუწნუ იჯით სომა?
რას მურიდებით? რომ სვედრი ჩუწნი
არს ჩემი მკვლეელი, და არა სენი.
ეგებ სუემ მკეს თქუწნმან სილვამა,
სული მიბრუნოს ან ერთსა წამა!
მავრამ არა! ვჯან, მაძინ გინდოდით,
როს კარგათ ვიყავ, ერთათა ვრბოდით....
ეს მაინც მიქმენთ, ყოველი ქონება,

რომელსაც ეპყრა ჩემი გონება,
 თუს ალაგითვან ერთობ მოძილეთ,
 ნარკნი დასხენით, ვარს შემომიწყეთ!
 ჭა! ჭა! ჭა! ფულნო! ემგერეთ, ჩემს იმედად,
 რომელს გიწოდდი თქუქს კაცთა ბედად.
 ჩემნო იმედნო! სომ თქუქსს თუთ ივით,
 მიძოვნიხართ თუ ვით შრომით მტკიცით!
 მიტყუებობეს თქუქსნთუს რამდელი;
 მიქმნიეს თუჯონი რადენთუს სველი;
 რამდენჯერ მოთქვამს მე თქუქსნთუს ცვეილი,
 ცვეილათ რამდენჯერ მიფიცავს შული;
 მოძითმენიეს ყინვა, სიმშლით,
 სად იყო ჩემთუს სადგომი ცვეილი.
 არ მიძიცეს წონეთათუს ვალი,
 მწყევიდა მისთუს გრძნობით ძრავალი.
 რისთუს? მისთუს რომ მინდოდა ფული,
 რომლით მამარივად მქონოდა გული!
 რამდენჯერ ელასა კარსა მომდგარი,
 არ გამიკითხავს, მოთქვამს უარი,
 სდომნიეს დავვა რამდენჯერ სნეულს,
 ვარსა არ უცვამს ამ ჩემს გულს წყეულს.
 მხოლოდ თავში ეს მქონდა აზრული:
 ყოველთუს ფული, ფული და ფული!
 აბა თქუქს ფულნო! ნაძოვნო ესრედ,
 ახლა მექმენით მამაკუდავს შემწედ;
 აბა თუ ძალგიმსთ შემწეთ მექმენით,
 გამომიყვანეთ ამ სასტიკ სენით.

თუკი მე თქუქნათ ვზრუნვიდი დიდ ცდით,
 რატომ თქუქნ ჩემთვის ან არა ვზრუნვით?
 აა! ეგ შეძლება ვქონიათ თურმე,
 და ცუფილათ ხალსი რად მოვიმდურე?...
 დღეითვან კაცი ის წაუთ იყავს,
 ვინც რომ სიმიდირეს ჩემებარ შეუდგეს;
 წაუთ იყავს ვინც ფულს ჩემებარ ჰყუროს,
 ფულისთვის კაცი ვინც მოიმდუროს.
 მსოლოდ ერთ არს ამ სოფლად: კეთილი,
 რითუ ამ ჩემს დროს ვრძნობს, სიკუდილს-არს
ცუბილი.

მით კაცი უკეთ სიმიდირეს სვდების
 და ამ სიმიდირეს რა შეედრების?!....

ი. კერესელიძე.

რად ვინ განჰვიცნოს ბუღბუღი სტროფადეს
 გარდს ცუროფად სსენებულოს,
 ულასა, ვინა საწუნას ადგილსედ აღმოცენებულოს.
 იგი არა ცრფიოლ გარდისა და მის მშენების
მსოლოამს

ართუ მის ფესვთა და ანუ მისისა საადგილოამს!
 თ. ნ. ვეზიროვიძე.

რომეო ზე ჩუღაიევი,
დრამა,

სუთ მოქმედებად განყოფილი.

თსულება შეკსპირისა.

ანგლოურიდამ ჩრანსუხოს ენაზედ ასლად გადა-
ღებული,

ბენუამენ ლაროშისაგან.

ზე ნარიუში დაბეჭდილი 1856 წელსა.

ჩრანსუხოიდამ ქართულს ენაზედ კვლასლად
გადმოღებული 1859 წელსა,

დიმ. ყიფიანი საგან.

მოქმედნი ზირნი.

- ესკალოზ. ვერონის მფლობელი მთაგარი.
 ჰარის. ემაწვილი კაცი, ნათესავი მთაგარისა.
 მონტეგვი. } უფროსი კაცები ერთმანერთსეღ
 კაპუციეტი. } ვაღამეცრებულის ოჯახებისა.
 რომეო. ბე მონტეგვისა.
 მერკუტიო. მთაგარის ნათესავი ჭ რომეოს მეგობარი.
 ბენვოლიო. რომეოს ბიძა ძული ჭ მეგობარი.
 თეობალდი. კაპუციეტის ცოლის ძმის წული.
 ზატრი ლავრენტი. } ქრისტისკანი ბერები.
 შმა იოანე. —
 ბალიაზარი. რომეოს მსახური.
 სამსონ. } კაპუციეტის მსახურები.
 გრეგორიო. }
 აბრაამი. მონტეგვის მსახური.
 ზეტრე. მსახური.
 მონსეცებული კაცი. კაპუციეტის ბიძაძული.
 მეწ ურილმანე.
 ჰარისის ბიჭი.
 დონა მონტეგვი. ცოლი მონტეგვისა.
 დონა კაპუციეტი. ცოლი კაპუციეტისა.
 კაპუციეტა. ასული კაპუციეტისა.
 შიბა კულიეტასი.
- ამთი გარდა მთაგარის დარბაისეღნი, მოსამსახურებე,
 მუზიკანტები, მოქალაქეები ჭ ხალხი.

პროლოგი.

ვერონას, ბუსტოს ქალაქს,
 ხალცი ეს დრამა მოქმედებს,
 დიდის ხნით ორი ოჯახი,
 ერთმანეთს ჰმტრობდნენ უცხოოდ. —
 ზ სისხლსა მოქალაქენიც,
 ხ შინად ათევედნენ მათგანო.
 ამ ორსა მტრობის ოჯახსა
 ნუგეშად ჰყავდათ გვარისად,
 ერთსა ბე ზ ერთს ასული:
 ესენი ეტროვნენ ერთმანეთს; —
 ხოლო ვანგებამ უკლინა
 ორსავე ამა სახლობას,
 ჰმყინვანი შესაძრწყინვანი:
 სიკუდილი ესწრათ ტოვიადითა, —
 ზ მათს ვლოვასვედ დასრულიდა
 მყრიცა მამაპაპური.
 წყლითა მათ ყრძითა ტოვობდა
 ზ მათის გარდაცვლის ვაძირ
 ვარდაცუთა ბუსტოს მტრობისა
 მოყვრობად შემანებელიად, —
 ესე არს თქვენსა წინაბე
 წარმოსადგენი ჩუენ მიერ,
 თუ ყურადღებით ისმინეთ,
 რასაცა ოდენ შეჰნიშნავთ,
 მივიღებთ ვასამართავად.

მოქმედება ზირველი.

ხ ი ლ ვ ა I.

სახელზე მოედანი გერონ აბი.

მოდიან გრეგორიო ზ სამსონ, ღაიარაღებულნი.

სამსონ. გრეგორიო! ჩუქნ იხეიები არა ვართ,
რომ ვეწყენინონ რამე და ავიტანოთ, ვანა?

გრეგორიო. ღილ არა, რა შებარგეები ჩუქნა
ვართ.

სამსონ. შებარგეები კი არა, თუ ვაგეაფაერეს
მეთქი, სმალსაც ვაფიძრობთ.

გრეგორიო. შე რომ ვიყურებ, შენ იხეთი
კაცო სარ, რომა ქინძისთაგის ამოღება არ ვაგო-
ჭირდება.

სამსონ. ნუ ვამაუიყსებენ, თორემს კელზედ
მარღათა ვარ მაძინა.

გრეგორიო. მხელი ეს არის, რომ ვაფურ-
სებაზედ სარ ხოლმე სანჯათა.

სამსონ. მონჯევიანთი ერთი ძაღლის დანახუა.

შეყოფა, — რომ მოთმინებოდა გამოვიღე
 გრეგორიო. ეგეც კი. გამოსვალ ზე მაშინვე
 გაიმინდურებ; ეუულ მაგარი კაცი ფქსნედაც მაგრა
 უნდა იდგეს; შენკი მაშინ აიღვამ სოლმე, განი-
 მოვხასო.

სამსოზ. დამიფერე, იმ ოფსნიდამ ერთის მალ-
 ლის დანახვის მეტი არა მინდოდესრა, რომ ვა-
 ჩუქნო ვინცა ვარ, კაცსა თუ ქალსა; ადგლოც.
 რომ იყოს, ზედ მოგიქცევი.

გრეგორიო. ეგ ის არის, რომ უკრამსითა
 ხარ სავსე ზე კი არ ვარცინარ; ადგლოს ქალაჩუნა
 მიაჯანს.

სამსოზ. მაგას მართალს ანობ; კიდევ მაგი-
 ცომ იცხვიან ქალებსედა: ლობე-ლობე იარეო, ¹⁸⁴
 კარგათ გაიარეო. ამა ერთი შემომსედეც ვინმე
 მონჯევიანთი, თუ კაცი ქუქმ არ მოვიქცია ¹⁸⁵
 ქალი ზედ ლობეს არ მივაკრა.

გრეგორიო. ჩსუბი ბავონებშია, ვინც იმათ
 ვემსახურებით ჩუქნ რაო?

სამსოზ. სულ ერთია, შე მინდა ვიავაკო;
 კაცების ჩსუბი რომ შემსახურებს, აღარც ქალებს
 შევიბრალებ; ერთსაც აღარ დავინდობ.

გრეგორიო. არა, მაინც რას უფრო ემუქრები,
 იმათს სიჯოჯბლესა, თუ რასა?

სამსოზ. თუ ვინდ ნამუსსა; როგორც ვენებუ-
 ბოდეს, ისე ვეგონებოდეს.

გრეგორიო. ვეუაზედ ასლოა.

სამსოან. მანამდისინ სული მიღვია, მე შეგა-
ცულობინებ იმათა რაცა ვარ; და ვინ არ იცის,
რომ მუკალ სოარცი მე არ მაკლია.

გრეგორიო. შენი ბედი, რომ თევზი არა
სარ; თორემ რა საწყალი ევლანური ეოფილათ
იციოდნენ, რომ ფსაუც არა ჰქონია რივიანიო.
აბა ვაჟკაცობას იხეძებ ზე შეჰსედე მონცევის
კაცებოც მოდიან.

(მოდიან აბრამ და ბალთინა.)

სამსოან. სმალი მსათა მაქუს, შენ ჩხუბი აუჯეყე,
ზე მე მოვიდგები.

გრეგორიო. ზურგს შემომაქცევ განა?

სამსოან. ხუ გეშინიან.

გრეგორიო. შენი? თლონდაც, შენი არ მე-
შინიან.

სამსოან. სამართალი ჩუჰსკენ იყოს, ზე მოდი
იმათ აგვიცესონ.

გრეგორიო. მე ზღუჭრით წინ გაუგლი, ზე
როგორც ერჩიოთ, ისე მიილონ.

სამსოან. როგორც ერჩიოთ კი არა, როგორც
ვაბედონთქო; მოდი მე თითს ვიკებენ, ზე თუ
დაგვითმეს, სომ წასდნენ, რალა თქმა უნდა.

აბრაამ. მაგ თითს რომ იკებენთ, ბაცონებო,
ჩუჰსნი გამოჯავრება ეინდათ, თუ რა არის?

სამსოან. მე რომ ჩემს თითს ვიკებენდე, ბა-
ცონებო, თქუჰს რა?

აბრაამ. ჩუჰსნი გამოჯავრება ეინდათ, რალა?

სამსოზ. (გრეგორიოს ჭკობსავს) ჭო შეთქი, რომ უთხრა, სამართალი ხუჭნს კენ იქნება, თუ არა? (აბრამს) არა, ბავჯონებო! თქუქსნი გამოღუგრებაკი არა, - მე ხემს თითს ვიკებენ.

გრეგორიოზ. (აბრამს) ხსუბს ეძებთ თუ?

აბრამ. ხსუბსა ბავჯონებო? სულაც არა.

სამსოზ. თუ აერგა აქ ვახლავართ, სამსახურში! ჩუქს რომ ბავჯონს ვემსახურებით, თქუქსნს ბავჯონსეღ ნაკლები არც ის არის.

აბრამ. არცკი ჭსჯობია.

სამსოზ. აერე იყოს.

ღანახვერ შომაჯალს ბენვოლიოზს.

გრეგორიოზ. ჭსჯობიათქო უთხარი.

სამსოზ. თქუქსნს ბავჯონს ჩუქსნი ღიასა ჭსჯობია.

აბრამ. მიჭქარავ.

სამსოზ. როგორ თუ მიუჭქარამ? სძალი თუ კავცები ხართ! (გრეგორიოს.) აბა სძალი ამოილე შენებურათა (ოთხნივე ერთმანეთს შეეცაფხიან.)

ბენვოლიოზ. (ჩაერგა სძალ ამოლებული) ჩამოდექით თქუქსნს სამაგელოებო თქუქსნა, იცით შერე რას ჩადისართ? (სძლებს ვაჟურვინებს)

მოვა თეიბალოდი.

თეიბალოდი. (ბენვოლიოს) სძალ ამოლებული ამათში ჩარეულ ხართ? აქეთ გამობრუნდი, აქეთა, ხემსკენა, ჭ აბა სიკუდილს ვაუსწორე თუალი, თუ კავცისარ.

ბენვოლიოზ. მე ამათი ღამუჯება შინდა; ეგ

შენი სმალი რომ ან ჩააგო, ან ამით გასაშუქლევ-
ბოაღ მომანძაო, ისა ჰსეოთია.

თვიბალოდ. შენ აქ სმალი ევლში გიჭირავს
ზე მშუღობას მიქაღებ? იგ ქაღაგება ისე შეეფე-
რება, როგორც უღაღოსეთი, როგორც მონჯეგები,
ზე როგორც შენა; ჰაა შე ქალახუნა, შენა!
(ველახებთან ერთანეს. ამასობაში რამდენიმე კაცი მოემაცება
ორივე მხრიდამ და ხსუბში ჩაერგვიან; შერე რამდენიმე მოქა-
ლაქიანც მოიბზენ ალ კეზანეთი.)

ერთი მოქაღაქე. ჯოსები ამათა, კეცები
ამათა, ევლი გამოვილოთ აქქსნი ჭირიძე; კაუ-
ლევებსაც, მონჯეგებსაც!

მოკე კაულოეტი ხლოით მოსილი, და იმისი დონნა.

კაულოეტი. რა ანბავია ესა? ხუმი ვრძელი
სმალი მოქევით აქა!

დონნა მისი. ეოსი არ გირჩევენია? სმალი რა
შენი საქმია!

კაულოეტი. სმალი შეთქი, ვრძელისმალი;
აგერ ბური მონჯეგეც მოეთარევა, სმალ ამოლე-
ბული; გეონია დამინდოს თუ?

მოკე მონჯეგი და იმისი დონნა.

მონჯეგი. აა! აქა ბმანდები, კაულოეტი,
შე აფასაკო შენა! გამიშუთ, გამიშუთ!

დონნა მისი. შენმა სოკოტსლემ ფესსაც აღარ
მოგატეოლენებ.

მომანდება მოავარი დარბაისლებითურთ.

მოავარი. მამელოთარხო, სიმშუღის მეყარხო,

მშობის სისხლით იარაღის შემსურებელი! — არ გე-
 ყურებათ? აღაძიანები სართ თუ მსევლები? თქვენსი-
 სავე ძარღვებიდამ სისხლს იღებთ, ჭ იძითა იკლავთ
 გაყლებულს წყურვილსა? გადაყარეთ ემ თქვენნი
 ჰსეულის გამჯესი იარაღი ჭ ისძინეთ ზმანება
 თქვენ შიგო ვანობსებულის თქვენის მთავრისა!
 ეს შენი ბრალია, ვადანწყულო ვაზაყლოვტო, ჭ
 შენი, მონტვეტო, რომ ამ თქვენმა დაუძინებელმა
 სიძულულმა, ერთის უბრალოს სიცივისაგან დაბ-
 დებულმა, ეს შესამედ შეარყია მძუღობა ჭ შეუ-
 დროება ჩუქნის ქალაქისა; — ეს შესამედ არის
 რომ ძუქლი ვერონის მოქალაქეებო თავისს საპა-
 ტოო უანის სამოსს იპრობენ, ჭ სნიერებობაგან
 დაულანთებულის ყელით დაქანებულს იარაღს
 იღებენ, თქვენს ვასაძუქლოვტოდ შუა ვიჯვადე-
 ბიან, ჭ თუთუ თქვენის სისხლით ისუკობიან. —
 ამას იქით თუ კიდევლა დაეემაართათ, რომ ქალა-
 ქის მძვიღობა თქვენგან შეირყა, — იჯოდეთ რომ
 მაძინეე სიკუდილით დასევა თქვენნი აუცილებელი
 იქნება! ასლა ამის წინათიე მჯოდნენი, დამალენით
 აქითგან! თქვენ, ვაზაყლოვტო! თან ვამომევიბით:
 თქვენ, მონტვეტო! ნასადილევეს მომნასავთ სამსეა-
 ვროს სასასლეში, ჭ იქ შეიჯობთ ჩუქნს ვად-
 წყუქცილობას მომავლისათუხ. — კიდევაც ვანძი-
 მეორებია, დამალენით ვისაც სასიკუდილოდ
 თაგის ვაწირეა არ ვინდოდეთ! (მთავრობა დარბაის-
 ლებითურა წამანდება და თან ახლებიან ვაზაყლოვტო, დონს

შენი, თეობაღლი, მოქალაქენი და მოხმასხურენი.)

მონკვეცი რა მოხდა? ვინ იყო, რომ მუქ-
ლებური ხუცნი შვითი განასლა? შენ მოთხარი
ხუძო მშის წუღო; აქ იყავ, საქმე რომ იწყეს
თუ არა?

ზენვოლით. მე რომ აქ ვიასელო, იმითი ზე
თქუენი მსასურები ერთმა ხერის ვებმოღენს, ზე
მე იმით ვასამუქლებოდ კმალი ამოვიღე; ამ
ღროს თეობაღოდ მოიღრა ვაფთოებუო, დიდის
ფანიოთა ზე მუქარიოთა, სმაღს მიქნედა ზე ასე
მოტრიალებდა, რომ წერიალი ვაქქანდა. მანამ-
ღისინ ლრიოდიერ სმღებს ერთმანერთს შევა-
ტაქებოთ, ზოგი ასაოი მანსუბარი აქცემამ ხამო-
ვეერიოთ, ზოგი იქიღამ, ზე კარგი ხსუბი ვაიმარ-
თა, ზე ის იყო მთავირიოც მოხმანდა.

დღანა მონკვეცისა. ნევა რომეო სად არის,
დღეს არსად ვინასავთ? ვმაღლომ შენ უფალო
რომ აქ არ შეესწრა.

ზენვოლით. დღეს ვათენებისას, ჩემო ძალუთა,
მშის მუქი რომ ვერი ფანერებს არ მოხდგომიყო,
როგორღაც ვერ ვიყავ ვუნებანსედა ზე აატარას
მივიგლი მოვიგლი შეთქი, ვარეთ ვამოვიგლი; ლელუ-
ნაღს რომ მივატანე იქ დავინახე რომეოც; ვც-
ყობა ჩემსედ ის უფრო ღრე ვამოსულა, მუც
იმასთან მივალო შეთქი, ვჰსთქუ, ზე მივაპურე;
მაგრამ დამინახათუარა, ის მაშინვე ცეცში შევიდა.
ჩემი თაგი რომ ვამომიყვლია, კაცს თუ ცოცა-

ოდენი ხალუჭლი აწუხებს რაძე, ისევ მარჯობა ურჩევნია, - იმასაც ხეშაგით იქნება მარჯობა ვრ-
ხიოს მეთქი ვთქვ ზ დავანებ თავი, ზ როგორც
ის მერიდებოდა, მეც ისე მოვერიდე. —

მონტეგია ვინ იცის რამდენჯერ გასთენებია
იქ ხეშს რომეოს, რომ თავისის ცრემლით დილის
ცუარი უძრავლებია, ზ ოსერით დილის ნისლი
შეუძმიებია; ზ როდესაც გათენების სინათლეს
სინგელის ფარდა აუხდია, თითქო სინათლეს ვამო-
ვექვაო, შინ მობრუნებულა, თავისს ოთახში შეპე-
ტილა, ფანჯრები დაუსაფან, ზ ნათელი დღე ბნელ
ღამედ გადაუქცევია! არა! ამისთანა ვოფა ქცევა
კარგს არას მოასწავებს, თუ მიწესი არ მოუშა-
ლეთ როგორმე, გამაქარგებელის რჩევით იქნება,
თუ შეგონებიათა.

ბენვოლიო. იცით ეგ მიწესი ზიმა ხემა?

მონტეგია. ეგ არის რომ არ ვიცო; აქამდისინ
გერა ვაგიგრა.

ბენვოლიო. ვიცდიათ როდისმე იმასთან ამ
საგან სულ ლანაოაკი?

მონტეგია. რამდენჯერ, ზ რამდენი ხეში მე-
გობრებოცა ცდილან, ვინიცის. სსუეს არავის ანდობს
თავისის ვულის ვასუსსა თუარ თავისს თავსევე, ზ
ამისთანა შემგონებელი სომ-ერთის მსრით თვითონ
არის მოსარიდებელი, ზ მეორეს მსრით ვახუშე-
ბულია, ზ ისე ფრთხილობს, როგორც რომ
შეუბნე ფოთელი უფრთხილდება ანაღ ვამოსკუნბოს,

გარდის კოკორსა, მსემ არ დაინახოსთ მანამდისინ
 დრო არ მოუვა ზე თავის თავათარ გაიძლებთ, რომ იმისი
 მშენებნიერება სისარულით მიეცემოს ბრწყინვალეს
 მნათობსაო! რომ მოვასერსებდეთ როგორმე, ზე
 იმის ხალუჭლის წყაროს მივაგნებდეთ, მიცნება
 ზე იმისი შორხენაც ერთი იქნებოდა.

რომეო გამოხსნდება შორიამ.

ბენვოლიო. აგერ ისიც მოდის! მე მარტო
 გამიძვთ იმასთანა ზე ეგების შევიცყო რამე; თუარა
 მეც ვაგურუვდე რა ვაეწეობა.

მონტეგვი. აგრე იყოს, დარჩი ზე იქნება მართ-
 ლა წაძათაქმეგინო როგორმე გულის ანსუნი,
 ხეჭნ წავიდეთ, ხემო დედაკაცო. (მონტეგვი და იმისა
 დონნა წაუღენ)

ბენვოლიო. დილა ნებისა, ხემო ბემაძვლო!

რომეო. ისევ დილაა ვერა თუ?

ბენვოლიო. ეს არის, უსრა ესლა დაჭკრა
 სათმა.

რომეო. აჰ, რა სარძაცად მიიხლანსება დრო
 ხალულიანის კაცისათჳს! ის მამახემი იყო, ვანა?
 ესლა რომ მოეძარდა?

ბენვოლიო. დილა, მამა შენი იყო. რა ხალუჭლი
 არის ისა, დროს რომ აგრე ვიგერძელეებს?

რომეო. მე სწორეთ ის მაკლია, რისაც ქონება
 დროს ამოკლებს.

ბენვოლიო. სიყუარული ხომ არ ჩაგვარდნია
 ულში?

რომელი. შორს ვარ....

ბენვოლიო. რაზე? საწადელის აღსრულებაზე?

რომელი. საჭრფოსაგან შეწყობაზე!

ბენვოლიო. საჭრფოთა ტემპარიტად! სიყუარული რომ თვთან ისეთი კეთილი ზე საამოგონებაა, მონაგება იმისი რათ უნდა იყოს აგრე გამხელებული, აგრე გამტანფული ზე აგრე შემაწყობელი?

რომელი. ეჭვი ბენვოლიო! შენ ესა ჰსთქვ, სიყუარული რომ თქალ ასეულია, როგორღა უნდა ჰსედავდესთქო? სადილათ სადა ვართ? — ღმერთო დიდებული! ეს რა მომსდარა აქა? ნულარ მეცევა ვიცი ვიცი რაც მომსდარა... ვჭრეული ადგილი არის აქა სიმუთილისათვს, ზე უფრო ვჭრეული სიყუარულისათვს!.... სიყუარული მტრობითი, ზე მტრობა სიყუარულიანი; ჯრფობა ზე მტრობა ერთმანეთში ვადარეულნი, ზე თრივე არა რასაგან დამადებულნი; საესე ჯარიელება ზე ჯალიერი საესება; ამოება ტემპარიტი, ზე ტემპარიტება ამოა, არეულ დარეული რალაც რამ უსაგნობა ზე უსაზობა ჯებილთა ოცნებათა; ბუმბული ჯყვისა, კუმპლი ბრწყინვალე, ჯყცხლი მყინაფი; სიმრთელე ავით მყოფი, მილი მღვიმარე, ერთი რალაც რამ ისეთი რამ არის, ზე რაც არის ისეი არ არის. — ახ ის სიყუარული ხეძო ბენვოლიო, გულში რომ მაქვს ხეგარდნილი, ყოველგან რომ დამეძებ, ზე ვერ სად მიმიგნია; იცინი განა?

ზენვოლიო. კი არ ვიცი, ვაჭყირი!

რომეო. სულ კეთილო, რათა?

ზენვოლიო. მენს კეთილს სულს რომ აგრე შეწყუბუღოს ვაჭყირამ.

რომეო. მეგობრობის ბრალთა ვეცა! ჩემი ნალექლი ჩემს ვულში არის შემწყუბუღელი, ზე ასლა განხედ იწვეს, რაკი შენი ნალექლიც დამუცა; შენი მეგობრული გრძობა უფრო აგრეცელებს ჩემს მწყურებასა. — თუშეცა თავის თავათაც მეცად დიდია ეს მწყურება!... ცრფილდება რალაც კვამლია, რომელსაც ოხუა ადენს; თუ კეთილად წარიმართება, მაშინ ალოგიით ანთია, ზე ელვარებას ცრფილთა შორის; თუ არა ზე, თუ უბედურია, ზელუად აქცეებს იმათს ცრფილებას; სხუა რა კიდევ? სიციყე არის მეცად კეთილ გონიერი, სიმწარე მეცად გამხელებული, განუცდელი... ვაჭ! მუშდობით შმაო! (მიდის.)

ზენვოლიო. მაკალე, თან შინდა გამოცეჩქ; თუკი აგრე დამანებებ თავსა, — ზარემ გამლანთისა მსეობია.

რომეო. მე განებებ თავსა? მე თუთონ ვემებ ზე ველარ სად შინაგნია ჩემი თავი; მე აქ სომ არა ვარ; ეს რომეო. სომ არ არის, შენ რომ ელანარაგება, — ის სხუაგან არის?

ზენვოლიო. სწორე შითსარი, შენი საცრფო ვინ არის?

რომეო. როვარ სწორე ვითსრა? ვინდა

მაჯირიო თუ?

ბენვოლიო. არა არა! სუძრობა გაშუქებითა გკითხავ.

რომეო. მაშ ერთი ავათ-მყოფის უთხარი სუძრობა გაშუქებითა, ანდერძი აიგეთქო! კარგი რაჲ სიჯეჲთა მოჰსუდებოდა ავათ-მყოფის სძენასა! სუძრობა გაშუქებითა გგყვე, ჩემო ზიმაძვლო! ქალია ჩემი საჯროფო.

ბენვოლიო. რაკი სიყუარული შეგამჩნიე, მაგასედ გქვ აღარა მქონდა.

რომეო. სწორეთ გულისა მხილაგი ყოფილ-სარ, მაშ ამასჯ გგყვე რომ ლამაზია ის ქალი.

ბენვოლიო. საშოგარს რაც უფრო მეტი ფასი ჰსქეგს, შოგნას იმდენი უფრო ცდა უნდა.

რომეო. მეცად შორიღამა ცდილობ: სიყუარულის ისარი აქედამ იქ ვერ მიაწევს! გონება იმისი შეურყეველია, სიმჯიჯე შეუვალი, სიმძვდე შეუძფოთებელი. ცბილის სიჯეჲთა უცისის სიმაგრეს ვერ შეუარეობი; მოჯროფიალე თუჯლოების იერძის დიდად გრიდება. ოქროთი თითქმის წმიდასაჯ მოისყიდი, ჭ იმასთანკი ყოფილად უღონოა, ოჰ; მშუქსნიერებით არის მეცად მდიდარი. რა მხელია რომ იმის მშუქსნიერებაჯ წარმაგლია!

ბენვოლიო. ქალწულობა აქუს აღთქმული თუ როგორ არის?

რომეო. აღთქმული აქუს, ჭ დასედე როგორი

დასკლისი უნდა გავაწვიროს იმისმა სიმუხდის
 მუხრამამა! იმისი მკაცრი ზ შეუვალი უბიწოება
 ისე გააქრობს იმისს მშუქსნიერებასა, რომ რუტოც
 აღარა დაგვრჩესრა; მეცად მშუქსნიერია, მეცად
 გონიერია, ზ უმანკოება იმას თუძეცა სასუფეველს
 მოაპოვებინებს, მაგრამ შეკი ყოველს სასოებას
 წარმიკუჭსას; უფიცავს, არაფის გვეჯრფოო, ზ ეს
 ფიცი მკლავს მე ცოცსალსა, რომელთც მსო-
 ლოდ იმისთხლა ვჭსცოცსლემ, რომ ამას ვიც-
 ყოდე სოლმე.

ბენვოლიო. მოდი მე დამიფერე ზ დაიფიწე
 ის ქალი.

რომეო. მამ ესეც მასწავლე, როგორ დაიფიწეო.

ბენვოლიო. შესს თუალებს ნება მიეცი,
 სსუჭბსედაც მიინედ მოინედონ.

რომეო. ეგ ამასა ჭნიძნავს, რომ იმისი მუქსნი-
 ერება უფრო ზ უფრო დამკვრდეს ჩემს გულში.
 ქალს თუ ზირსედ მასკა აფარია, ზ კაბა მაგის
 საგერდისა აცვია, იმისი ზირის კანი უფრო თეთრად
 გვეჩუჭნება! სინათლე მოკლებულს კაცს როგორ
 შეუძლია, რომ თავისს სიჯოცსლემი დაიფიწეოსლა
 როდისმე ის საუნეე, — რომ ჭქონდა ზ აღარა
 აქებს. შეუდარებლის სასის ქალი რომ მაჩუჭნონ,
 რა იქნება ჩემთხს იმისი მშუქსნიერება, თუ არ
 ისეთი წიგნი, რომელშიაც ამოგიკითხავ საყელს,
 უძეცესად მნათობელის მშუქსნიერებასა? არა,
 მათ, მუჯღობით! შეს გერ მასწავლი იმისს დაეო

წყებას; ვერ მამსელ ამ საიდუმლოებას!

ბენვოლიო. იმდენს გეუბები, რომ გამსილო
 ზ თუ ვერ მოგასწავს, ისევ ამაოდ მაძებრალი
 მოგჭკუდე, ისა ჰსეუბია. (წავლენ.)

ს ი ლ ვ ა II.

ქუხაძე მოღიან, კაპულეტი, პარისი და ერთი მსახური.

კაპულეტი. მონტეგესაც მოუხდა ჰემსავით
 თავდების წარდგენა! ჩუქნისთანა თეთარ წუქსრთანგ-
 ბისათვს ძნელი არ უხდა ყოფილიყო, ისე ვმეც-
 სოფრა, რომ ფარბია არ დაეგდებოდა; მაგრამ
 ასლა ისეთი ფარბია დაეგდვა, რომ თავდებებოც
 დაეგებოდა.

პარისი. თქუწნ ორივე დიდად ნაცოგ-ცამუ-
 ლნი ბძანდებით ზ ამდენის სნის თქუწნი ერთ-
 მან ერთის სიმულოლი სწორეთ საწუხარია, ჭემ-
 მარიცად. ასლა ჰემის თხოვნისას რას მიბძანებთ?

კაპულეტი. მე მეტი ღონე არა მაქუს,
 რაც აღრე ვითნარით, ისევ ის უხდა განგიმეოროთ;
 ჰემი ქალი ვერ ქუწყანაში არ გამოსულა; თოთს-
 მეცის წლისა ვერ არის ვერა; ვაცალოთ, ორიოდ
 წელი წაღმა ვაიაროს კიდევა ზ ნაკლულეგანება მე-
 უხოს, რომ საქორწინებლად გარეოდეს.

პარისი. ზოგი უფრო ემაწვილებოც ბეგრნი
 დაჭნარის თავის შულებსა.

კახულოცა. ეგვი ნადრი უჭავილები არიან,
 ზე აღრუც დატკნებიან; დედა მიწამ მიიღო უოვე-
 ლივე ზემი იმედი, ზე არულიცალა დამრჩე-
 ნია; ის არის ზემი უკანასკნელი სასოება ზე ერთად-
 ერთი შემკვარე უოველის ზემის საცხოვრებელისა.
 მაინც თქუჭნის მსოით შესაბამი ყურადღება ვანუ-
 ცხადეთ ზემო ნარის, — ზე ეცადეთ, იმისი ვულო-
 მოიგოთ. ზემი თანხმობა იმისს ნებასედ არის
 დამოკიდებული; ოღონდ იმან ვორხით ზე ზემსედ
 მკვ ნუ ეექნებათ. ამაღამ, მუჭლებურის ზემსუ-
 ლების მიხედვით, მუჭულდება მექნება, ზე მრავალი
 ზემი მეგობარი მეყოლება დანაცოცებული, თქუჭნც
 მოარხილებითა ვთხოვთ ეგვიწოთ, ზე ვვასამოვ-
 ნოთ; ზემს ლარისს სადგომში ბევრს ჰხანავთ ამა-
 ლამ ისეთს ქუჭყენიერს მხათობსა, რომ თითქმის
 უცის მხათობებოც დაბნელოან; ჰხანეთ ისინი, თქა-
 ლა ადევნეთ, ზე რომელიც სამეუობინაროდ ვეჩუჭ-
 ნოთ, ის აღირხიეთ; ზემი ქალიც იმათში იქნება;
 თუძეცა ლირსებით სსუჭებს ვერ შეედრება, მაგრამ
 რადღწობას მაინც არას დაუძლის. — მამ ვთხოვთ
 სუფარკელო ნარის! (მისუას.) შენ ვერონა უნდა
 მოიარო, ვინცა ვინ აქა ჰსწერია (სიას ალღეს.)
 ეგვლანი უნდა ნსო ზე მოასხენო, რომ ვაძლილო-
 გული ელის იმათ ზემს სასლში. (კახულოცა ღ
 ნარის წაგღენ.)

მსახური. (მარტო.) ვინცა ვინ აქა ჰსწერიან
 ეგვლანი უნდა ნსოთ, — ზე აქა ჰსწერია — მეოთკეს

თავისი ადლი უნდაო, შეკრვალს თავის დედანო,
მეთევწეს თავისი კალაპი ზ მწერალს თავისი
ზადგო; მოდი ასლა ზ ბმანება ჰსწორეთ აღასრულე.
ასლა რა ვჭქნა, როგორ ვაგიგო, რაც რამ აქ
სასელები ჰსწერია? მეტი ღონე არ არის,
მცოდნეს უნდა ვჭქითსო ვისმე. — ნათქუამია, კაცო
სსენებასედაო, ზ აგერ მოდიან კიდევცა.

მოვლენ ბენვოლიო ზ როძეო.

ბენვოლიო. ნეცაა შენა, რას ღანარაკობ! ეს
სომ იცი, რომ ერთი ცვესლი აქრობს შეარესა,
ერთი ცკივილი აქარებს შეარესა; თუ თავი
უკუღმა მიგიბრუნავს, წაღმა უნდა გამოიჯრილო
ზ თავბრუს სუჭვას მოჩნები. ქუჭყანაზედ ისეთი
მწუსარება რა იქნება, რომ სსუა მწუსარებად არ
განაქარვოს. ამა ერთი ასალი საწამლაეი ასეი მაგ
შენს თუალებსა, თუ ძველისაგან ცანჯა მამინემ
არ დაგიცხრეს.

როძეო. ამ სის ფოთოლი მეონია მალიან
არტებდეს.

ბენვოლიო. რასა?

როძეო. ხალიძობს ფესსა.

ბენვოლიო. ანა ღმერთო! როძეო, ვაგიუდი თუ?

როძეო. არა მეონია, მაგრამ ისეკი ვარ აქა,
როგორც ვასელებული ვიყო, როძელსაცა ჰსეცე-
მენ, ჰსეცანუჭნ... (შხსურს.) გამარჯვება, შაო.

შხსურია. ღმერთმა ვაგიმარჯოთ, ბაცონებო,
ერთი მიბმანეთ თქუჭნი ჭირიმე, კითხუა იცით.

თუ არა?

რომეო. როგორ არა, ჩემს ზედს, ჩემს უბედურებაში გვითხოვლობ.

მსახური. მაგას უწიგნოთაც იხწავლიდით, ზე დაწერილის წაკითხვა შეგიძლიათ თუ არა? ეს მიბძახეთ.

რომეო. შემიძლია, თუ ასოები გამოვიცან ზე ენა ვიცი.

მსახური. ეჰ! თქვენს გესურებათ, ზე შეგიარა მკითხავთ, მძვღობით ბძახდებოდეთ. (წასვლას დაიბრუნს.)

რომეო. აქ მოივცა, მე ვიცი წიგნი (გამოართმევს ქალღღსა და კითხოვლობს.) სინიორ მარკინო მეუღლითურთ ზე ქალღებითურთ; გრაფი ანსელმ სასურველი ღებითურთ; სინიორ ვიცერევიოს ქურთვი; სინიორ პლანხევიო საეჭარელი მძისწულღებითურთ; მერეკუვიო ზე ძამა მისი ვალენსინ; ჩემი ბიძა მული კანუღევი მეუღლითურთ ზე ქალღებითურთ; ჩემი საეჭარელი დისწული როზალინა, ლივია; სინიორ ვალენსიო ზე ბიძამული მისი თეობალდ; ლუჩიო ზე მისი კეკლუვი ელენე (ქალღღს მსახურსა ვე აღეგს.) ოღონდაც ძალიან ყრილობა იქნება; სად უნდა შეიყარნენ?

მსახური. ძალიან ზალაძი.

რომეო. სად არი ეგა?

მსახური. ჩუქნსა; ვასამივც იქნება.

რომეო. მერე სად თქვენსა?

მსახური. ჩუქნი ბატონისას.

რომეო. მეც ეც მინდოდა მეკითხა. —

მსახური. მე ეველას მოგასხენენი, რომ კითხუბ
აღარ მოგიხდეთ; ჩემი ბატონი არის ძვეთლ მო-
ბილი ჭ მქმლეთულა კანულები; თუ მონცევი
არა ბმანდებით, თქუწნუკ მობმანდით ჭ ერთი თასი
ღვინო თქუწნუკ დავვილიეთ; მძვღობით ბმანდ-
ბოდეთ. (მსახური წაე)

ბენვოლიო. ამ მქმლეთურს კანულებს წვეუ-
ლებადი როზალინაც იქნება, მენი საეპარული, ჭ
სხუა ვინცა ვინ ვერონადი ლამაზი ჭ მქმლნი-
ერი ქალი იბოვება; მენც მოდი იქა, მენმა სამარ-
თლიანმა თუალმა შეადაროს მენი როზალინა
ვინც მე ვახუწნო იმ ქალსა, ჭ აბა თუ თვან
შენვე არა ჭსთქუა, ჩემი გურიტი ეტუგნედ
უკეთესი აღარა ეოფილათ.

რომეო. მანამდისინ ეს ჩემი თუალები თავისს
მნათობს ულაოცებდენ, მაგ-გეარის სიჯრუხაგან
ჯრემლები ჯეცხოათამც ვადამქევიან, ჭ აქამდი-
სინ რომ მდინარეები უდენათ, ახლა ჯეცხოა-
თამც დამქუარან! ქალი ჭსუობდეს ვინმე ჩემს
საჯრუოსს? ქუწენის დარსენითგან მსეს ეოველივე
უნანავს, ჭ იმისი შესადარებელი ქალიკი არა ოდეს.

ბენვოლიო. შესადარებელი ვერი რომ მენს
თუალს არავინ უნანავს, უმბროთ იმიჯომ მიგახნია; ეო-
ველი მენი ეურადღება მარჯო იმანვე იყო
მიქეული, ჭ სასწორის ორივე ვადი იმას ეჭირა;

ამალამ ვახუშნებ ერთსა ზ აბა ვახსოთ თუ იმან არ დასძლიოს.

ბოდბეო. წამოვალ, მაგრამ იმისთვისკი არა, რასაც შენ მიქადავებ; იმისთვის, რომ ჩემის საყურადღებო ვამარჯებელ ვისარო ზ ვიდრესასწულო. (წავლენ.)

ს ი ლ ე გ ა III.

ერთი ითხი ვახუშტის სასახლეში.

(შემოვლენ ღონა ვახუშტისა ღ მია.) ბიბა. ჩემის ცამეტის წლის უბიწოებას გეფიცებით, რომ უთხარი ვულოეცას აქ მოვიდეს, (მისძის.) ვულოეცა, ჩემო ბატკანო, ღუთის ჩივთო, ღმერთო მომიტყევე, სადარის ეს აწაწკუნა? ქა! ვულოეცაა!

შემოვ. ვულოეცა.

ვულოეცა. რა არის? ვინ შექმნის?

ბიბა. დედა ვიბძანებს.

ვულოეცა. აქ ვახლოვარ დედათ. რას მიბძანებს?

ღონა. ეური დამიგდე რა ვითხრა, ჩემო შულო! მია! შენ უოცას ხანს თავი დავებებე, თოროდ სიყუტა მიქებს მოსალოანაკებელი. მაგრამ არა, აქ მოდი ჩემო მიძავ, შენც აქ იყავი, შენთან დასამალავი არა არისრა; შენ იგი რომ ჩემი

მული კარვის სხისა არის ასლა.

ბიძა. მე შემიძლია ამ საათში მოგასხენო მაგისი სანი.

დონნა. ვერ თოთხმეტის წლისა ვერ არის.

ბიძა. ჩემს თოთხმეტს კბილს დავსდებ სანამ-
ლევითა... — მაგრამ ვაჟ ჩემი ბოლო, რომ თათხმედ
მეტი აღარა მარქუს... თუ ვერ თოთხმეტისა იყო;
რალა დარხა კიდევ ავტრე-ნავლობამდინა?

დონნა. თრიოდ კვრა. —

ბიძა. აჲ, ავტრე-ნავლობა მოვა ზ თოთხმე-
ტისაჲ შესრულდება. სუსანა ზ ესა, — ღმერთმა
ყოველივე ქრისტიანე სული შეიბრალოს... ჩემი
სუსანა... მეტად ადრე იყო ჩემთანა, მაგრამ გე-
ნაცვალე ღუთის სამართალსა, — იმის განგებას
კაცა სად წაუა; ინება ზ წამართვა ასე — რო-
ვორც მოგასხენებდით, ავტრე-ნავლობას დაღმე-
ნაზედ შეიქნება თოთხმეტის წლისა; მე უნდა
დამიფერთო, ამიტომ რომ ძალიან კარვა მასხოვს,
მიწა რომ იპრა მას აქეთ თერთმეტი წელიწადია
სწორეთ; იმ დღეს იყო, მე რომ მოგასხენებთ,
ჩემს სოცოვსლუმი არ დამაგიწყდებთ ის დღე
მუძუს თავებზედ აზინდა წაუბები; ზ მალე გამი-
შრეს მეთქი, მიხეზედ ვაჟეექი, ზ სურვი სამ-
ტრედეს მივაყუდე; თქუწნა ზ ბატონი მაშინ
მანტუასა ბმანდებოდით; — თქუწნე დამეძოწა
მუძით, რომ კარვით მსხომებია; ამან, როვორც მოგა-
სხენებდით, მუძუს ზირი მოჭკიდა თუ არა, უნდა

გენასთ, როგორ დაიღმეცა ეს ნაწაწკუნა ზე მა-
 შინგე თაგი უკან გადაიგლო; ამ დროს სამტრედიმ
 ნძოვეა დაიწყო; თქვენს მხესაგებოცავე საჭირო
 აღარა ყოფილიყოს, რომ ვთქვას ვისმე ჩემთვს
 მოძორდი მე ადვილსაო, სოცოცსლე მოგეცათ
 მე იქიდაძე მარდათ წამოესცი; — სწორეთ თერთმე-
 ცი წელიწადია მას აქეთ, ხუშნი გელქუნა ფეს-
 ზე იღვა მაშინა — ნუცა რას ვანბობ მე გამო-
 შვერებული; ფესსეკი არა, თითონ დავუფუნებდა
 კიდევცა; როგორც იმს წინეთ, მაშინაც წაიქცა
 საწვალი ზე შუბლი დაჭკრა; კურთაყული ხეში
 კაცო მიგარდა, ღმერთმა სასუფეველი დაუძკვდროს:
 მხირებული სუძრობა უფუარდა სოლმე საწვალსა,
 მიგარდა, გელში აიყვანა ზე გუნება; «აჲ, აჲ, ასე
 ბირქეს დავცემი სოლმე, ნუ გეშინია; როცა
 უფრო ტკუიანი იქნები, მაშინ ასეკი აღარა, გუ-
 ლაღმა გადაბრუნდები, ვანა გულოიყვან?» — ღუთის-
 შმაბელს გეფოცები თითქო მიქსუდაო, მაშინგე
 ვახუძეა ეს ნაწაწკუნაჲ, ზე უთსრა, «ჭოლო!» — ასლა
 ბმანეთ, ეს სუძრობა უნდა გამართლდესო! ათასი
 წელიწადი რომ გოცოცსლო, მაინც არ დამაგიწყ-
 დება; «ვანა გულოიყვანო.» ისა ჭკითსავს, — ზე ეს
 კუდიანი მაშინგე ვახუძება ზე გეცეს; «ჭოლო!»
 დონნა კმარა ასლა; ცოცა შეყენე შენი ვნა,
 ჩემო მიშაგ!

შიძა. დიას ქალბატონო! მაგრამ ასლაც შე-
 ცინება, ატორებული გერ ვახუძეს, ზე შერე

უთხრას; „ქოლო,“ — მერე რა, ღმერთმა ხომ იცის მტრედის ბეგრუხის ოდენი კობი მოასტა მაშინვე მუბღნედა; ვულამოფლოძითა უბრძოდა, რამდ მაგის საცოდობა მწვაუდა; მაგრამ, „აჰ, აჰ; ასლია ასე ბარქუქს დავცემი სოლძეო, ჭ როცა უფრო ჭკვანი იქნები, მაშინგი ვულალმა გადაბრუნდები, ენა გულოივცაო,“ ჭ გულოივცა მაშინვე გახუძებდა ჭ გეცეცს, „ქოლო!“

გულოივცა. შენც რომ გახუძდე ჭ ეგ ქოქოთი გაათავო, მიძა! ურიგო არ იქნება.

მიძა. კარგია ვაგათავე, ღმერთმა თავისი მოწვალოების ნიშანი ხუ მოგაკულოს გულო; ვისთვსაც ხემს სიუოცსილეში მუძუ მიწოგებოა, ემეღსეღ უკეთესი შენ იყავი; იმდენი მაინც კიდევ გიცოცხლო, რომ ვათხოვებუი ენასო, ჭ მერე რაც უნდა დამქარათოს.

დონნა. მეც სწორეთ მაგსეღ მიხდა ლანარაკი; გულოივცა! მითნარი მჯლო, რას იცეც ქმრის შერთუსასა?

გულოივცა. ეგ ისეთი ნაცვივი არის, რომ შე გერ სიზმრათაც არ მიფიქრია.

მიძა. ისეთი რამ ნაცვივი არისო, ეგ ასეთი ჭკვანი სიციყუა, რომ ხეში ვანდილი არა ყოფილიყავი, ჭკვამ მიძის რძით შეეყოლია მეთქი ვიცეოდი.

დონნა. ასლია უნდა იფიქრო, ხემო მჯლო, გერთანში შენსეღ უფრო ყმაწული ქალები

შულებსაც დასაოიან; როგორც მასხოვს შენის
სნისას შევა შევდა შული; ერთის სიგვეთ უნდა
ვაძოგივედე, გრადი წარისი ვთხოვლობს.

მიძა. აი გავი, ხეძო ნაწაწა ქალბატონო,
ქუჭყნის ფასი გავი, სწორეთ დასატული ეგვიონება.
დონნა. ეგვილია სს-ვა ევრონის ემაწვილო
გავცემში.

მიძა. დიალ! ეგვილია, სწორეთ ეგვილია.

დონნა. რას იცევი, ხეძო შული, მოეწონს
თუ არა? ამაღამ აქა ხსნავ; კარგათ ვაძინებე,
ამოიკითხე რაც ხსნეხედ აწერია, ხსნე როგორ
ვადემატება იმისი მშუჭნიერი შესხედამ
გობა ყოველის მოსაფიქრებელს შესხედამბასა, ზ
რაც იმისს ხსნის მეცეჭსლუბაში ვერ გაარბიო
იმისს თულებში განიძარცე. ეს მშუჭნიერი ცრფია-
ლების წიგნი ვერ ისევე ვა შუკრავე რვეული-
არის ზ შესაფერის ედის ვადაკვრის ძევი აღარა
აკლიარა; თუგნი წყალში ქსესოფრებს; შინაგანს
ლირსებას რომ ვარეგანი შუჭნიებაც მოესხას, მაშინ
უფრო დამჭნიდება; ვინიერი გავცემი ანბომენ,
სხელოფანს რასმე თსწულუებასა ფასი ერთი ორად
დაედება, თუ შუჭნიერად დაგარაქებული ვა ვადა-
აკრესთა; შენც ასე ხეძო შული! როდესაც ვათ-
ხოფედები, ქრმის ლირსებასაც შეიძობსაც ზ არც
შენ დამციოდები მაგიითი.

მიძა. თუ დამციოდებს, შე შეკითხოს; დამციოდ-
ება კი არა უფრო შეიძაქვებს; ქალი როგორ

დამცირდება, რასა ბძანებთ! დამცირდებაკი არა უფრო
უნდა შეიძაცებდეს, უნდა დასრულდებოდეს სოლოძე.

დონნ. აბა ვულოცა! შეგიძლია პარისის
სიყუარული თუ არა?

მულოცება თუ ცდა იკმარებს ვეცდები,
მაგრამ ჩემი ძეცადინება იმ წრესკი არ გადას-
ცდება, რასაც თქუწნ არ დამინიშნავთ.

შემოვა ერთი მსახური.

მსახური. ქალბატონო, სტუმრები მობძანდნენ,
ვასმაში მსათ გასლაგსთ; თქუწნ გელოიან; ბატონის
შულსა კითხულობენ; ვარეთკი მიძასა ჰსწეველიან;
ყოველი ფერი მსათ გასლაგს, — მე ეიასლები ზ
დაგვიანებას ნულარ ინებებთ.

დონნა. ჩუწნუც მოვალთ ეს არის, ვულოცა!
გრაფი ველოს.

მიძა. წადი შულთ, წადი ვეების შენს ბედ-
ნიოს დღეებს ბედნიერი დამეებუც შექმაცო.
(ბოლონ.)

ს ი ლ ვ ა IV.

ქუხაში მოდიან რომეო, მერკუეციო, ბენვოლიო,
სუთ თუ ექესი პარ მსკიანება, სანათიანები და სსქანა.

რომეო. ასლთ როგორა ეჭქნათ? ქება შევას-
სათ ან ბოდიში მოვიხადით, თუ ნურას ვიცეკუთ
ზ ისე შევიდეთ ბაღში?

ბენვოლიო. ვაგარსელებული საუბარი ვადა-
ვარდნილია ასლთ, ჩუწნულებათ აღარ არის, აღარუც

კუნიდონია ჩუჭნთვს საჭირო, თუკლს რომ აუ-
სუჭკდნენ ზე ევლძი საჩატუოს მძულდს დამე-
რინებდნენ ზე ფერად ფერადათ რომ ძეთუთსუნ-
დნენ სოლიძე, თითქო ქალების დასაფეთებლათა; ზე
აღარც ისეთი ვანუნირებული შესსმა ვარცა, რომ
რაც უნდა ვანუნირებული ჰქონოდა კაცსა, მაინც
რიგინათ ვერ იცუოდა, თუ წამხურხულებელიც
თან არ ეყოლებოდა. ისეთის წოდით ვაგვსოძენ,
როგორითაც იპრინებენ; ჩუჭნუც საკრავს აუჭუჭ-
ბით, ერთს უკრავს ჩამოვივლით, ზე მერე ლამე
მძულდობისა.

რომეო. ერთი სანათი მოძეგვით აქა, მე ცან-
ცაობის ვუნებანსედ არავარ, ზე რადვან ასე მოღრუ-
ბლეული ვარ, სანათი მე უნდა მეჭიროს.

მერკუკიძო. არა, ცანცაობაში უთუთთ უნდა
ვაერთო ჩემთა რომეო!

რომეო. სულაც არა, თქუჭნში ტკუაცა ზე
ფესსაცმელიც მეცად თსელოთა თრივე; მეი ტკუა
თუქისა მაქუჭს, ზე ლურსმეძითა ვარ დამედილი.

მერკუკიძო. შენ ცრფიალი სარ ზე კუნიდონსა
ჰსთსოვე ფრთები, რომ უკრავს რომეოში ეგელას
აელობა.

რომეო. მე იძისმა ისრებმა ზეგრი წელუ-
ლებმა გაძინინეს, რომ იძისი ქარიახი ფრთები
გამომადგესლა რაშიძე; მე ასე მსირებულათა ვარ
დაჯეტუო, — რომ სანამდინაც მე იძან დამიფანა,
იძანსედ უმალვსად თავის აწევა აღარ შემიძლია;

მუცათა მდრეკს ცრფიალების ცჯრთი.

მერკუციო. ძაე ცრფიალების ცჯრთსა კიდევ რომ დაეძაცოს რამე, სუსცი ემაწვილი რაგორ გაუძლებს.

რომეო. ცრფიალება ჭ სუსცი ემაწვილი! სუსციკი არა, ყოველი იმისი თჯსება სიმაკაცრეა, შეუბრალებლობა, ჭ ძალადობა; კი არა ეხსტლეცს, სადისეებს გიყრის გუღში.

მერკუციო. თუ სიყუარული აგრე ძალადობს შენსედა, შენც იმაწედი იძალადე, სიმაკაცრისათჯს სიმაკაცრე უძეხ, შეუბრალებლობისათჯს შეუბრალებლობა, ხსტლეცისათჯს ხსტლეცა ჭ ნასე თუ ვერ დაიმორჩილა (მსხურს.) წავიდეთ, ერთი მასკა მოძეკით, ეს ზირის სსე ბუღეძა შეეინახო; (მსკას მიიფარეს) მასკაწედი მასკა, უჯსოა; რას გინაღელი ასლა, ჩემი უმსგავსოწა რამდენიც უნდა მძინფოს გამოძემიებეღმა თჯალმა; ეს გაცკეთებუღი სსე თუ ვაწითლდება ჩემმაგიერთა, თორემ შეკი გელარა მეონია.

ბენვოლიო. მოღით კარს დაურეკოთ, ჭ შევიდეთ; რაკი შევალთ ეველამ თავისი მუსლი მარეუწთ იქონიოს.

რომეო. ჩემს წილათ მე ერთი სანათი მოძეკით: დაურეებულებმა, მსუბუქის გულის ზაჯრონებმა, თქმწნ მსიარულებითა მსთელეთ ჩალა

უგრძნობი (*) მეტი ნაინების სიტყუას მოვიგონებ: «რომ თამაშობდე, როდესაც ძალიან მოგდიოდეს, მიშინ უნდა დაანებო თავიო.» ზე კელში სნთლით სერის შორიდაძ უფურბე; ამასეღ უბეფესი მოსელა (**)(*) აღარ შეიძლება ზე ეს არის ვაფდეძ კიდეცა.

მერკუცილიო. ამა თუ ვერ ამოგიყვანთ მაგარ შიუობის წუმნადამა ზე კაცები არ ვიქნებით; უკადრისს სიტყუასედეკი ნურას უკაცრავად; — მუადლისას სანთლები უნთიათო ჭსწორეთ ჩუქსწედი თქმის.

ბრძევიო. როგორა?

მერკუცილიო. როგორა ზე ისე, რომ უბრალო ლანარაკით დროსა ვჭეარგეთ, ზე ამ სანათებსაც ცუყოლთა ვჭსწამთ; მე თუ მეითსაგეთ, სიტყუას გი არ უნდა გამოეკიდას კაცი, უნდა გაშინეოს, ამიჯომ რომა, ვინცა ვინ აქა ვართ, სამი წილი მაინც განზრასუას ვადევეართ ზე მლივს ერთი წილილა რჩება, რომ ტკუას უფრო ატანენ ძალასა.

ბრძევიო. ჩუქსნი ამ ბაღში მოსტელა კარგი განზრასუა არის, მაგრამ მეონიაკი ტკუას უფრო

(*) მანამდისინ სელიხებს შემოიღებდნენ, ძირს სეგებლად ტილობებს აგებდნენ, და „ჩილა ჭსთელეთო“ ამასეღ არის თქმული.

(**)(*) მქსწლებური ანდასე თუო: „აჟიამაშამო მამან გუდეძ; როცა უბეძ მოგდიოდეს.“ და ეს ანდასე მოჭყეს გვოარს.

ვაძოვიჩენდეთ რომ არ შევიღოდეთ.

მერკუციო. შეიძლება ვიკითხოთ რაცღა?

როძეო. წუსელების სიზმარი ვნახე ერთი....

მერკუციო. ძეცა ვნახე.

როძეო. ამა ვნახოთ რა ნახე.

მერკუციო. ვითამ სიზმარი უფრო სძირად
სცეუოდესო.

როძეო. ზოგჯერ მართალსაც იცეკვს.

მერკუციო. ცხადთა ვჰსედავ, რომ წუსელების
დელოფალს მამს უნახავნარ, სიზმარების გამრიგე-
ბელსა. იმისს უნახს თუ იკითხავთ, იმ ალათის
ოდენი თუ იქნება, აღდერმანს (*) რომ ზეცეცდში
უბრწყინავს; ეცელში ნაწაწკუნა იოცები უბია ზ
ისე დამანდება სოლმე მძინარეების ცსჯრებზედა;
ამ ეცელსა თუოლები აქუს მცელავს (*) ვრძელის
კანტებისა. სასურავი მკალიას ფრთისა; აღვირი
ფეიქარას ქსელის; იარალი დავერცსლოლის მთუა-
რის შუქისა; მოლციის სათავე ჭრიტებისა მვლისა
ზ თანმა ჭიის ძაღვისა. შეეცვლეთ უზის ნაწაწა
ქუნქლა ყომარად მორთული, იმ ნაწაწა რწყი-
ლზედ უფრო ნაჯარა, ასეო მილუოლებულს ყმა-
წულს ქალს რომ ნეკზედ კბენას ვაუბედაძს
სოლმე; თითონ ეცელი არის თსილის ჩენჩოსი,
როძემსაც აკეთებს ან თრიტინამე ეელოსანი, ან

(*) აღდერმანა ქალიქის უფროსი, ქალიქის მოურავი, ანალიც
შეისტარი.

(*) (*) მცელავი, მანდერის ფეიქარა, აბოხა.

ჭია შეურძე, ჭია შული; მუჭლათეხნეცენი არიან ფერიათ დეიოვლების ეცლის გამკეოუენი. ეო-ველუამე ამ ეცლით დამანდესა ზ ისე დაატენებს მანდიდებულო; თუ არიებს გადაურბინა შეტლზედა სსსსლუში ბატონის გამოსეულს აჩუქნებს ზ მიწა-მდინ თაგს დაატურევისებს; თუ მოსარხლეს (*) თათქმზედა, — ბატონის უემით შექმოსავს; თუ ქალს გადაურბინა ურხებზედა კოცნით დაქლოავს: ესეცაი მოქსდებსა სოლმე, რომ შეუბოლოეილად დაუსეოქს ურხებსა, თუ ქმენაზედ ქემანია, ცკ-ბილი უეემებია რამეო; სოცეერ სსსსლის მო-სეულს ვისმე გადაურბინს უსზრზედა ზ მაშინვე ათქმევისებს: ამდენი ბატონი ზ წარჩინება შექმე-ცა ზ რაცომ არ მოძილოეცქენო; — თუ იფარადარს ივერის ღორის კუდიო უსზრში ულიცინა, მოგე-ბას ვრთი თრად აჩუქნებს; ხანდხან მხედარს გადა-ურბინს ვისერზედა, — ზ აე შეგერი რამდენი ჭერიო დასოცილი, რამდენი ქლექია იფრითი აღებულო, რამდენი უინეკოდეა შენერეულო, შელოქლიო ზ შემუსჭრილი, სოლოა, ქემა, ხანხიუსი ასლაც იმართებო, ბუკი ზ სოლოა ამასუე იწმებს სოძრათა; შეართოლოეულო წამოვარდებს, მისედე მოხედავს, რამდენსამე ლოცვს სოცეერს წაბრებულებს, მი-წვება ზ მიიძინებს; ეს სწორეთ ის ფერიო ვახლოვს სოცენ ალოდ ზ სოცენ ქეკად წოდებულო, ფავარს

(*) შე ასე მათხებენი ,,დეკოეცია.“

რომ უგრესს სოლომე ცხენებსა, ან ვისათხოვარს
ქალს რომ ქორწილსა ჭ ჯეჟარის წყრას აიუცნებს
სოლომე; ეს ის არის...

რომეო. კმარა, კმარა, მერჯუციონ! სულ
ცალიერი ებედობაა ესა.

მერჯუციონ. ეგ სწორე სიჯუტია, ამიჯომ რომ
მე ვლანაპაკობ სიზმარსედე, მოლანდებდასედე; სიზ-
მარი, ჭ მოლანდებდა რომ ფიქრისნის თავის შუ-
ღობი არიან, ფიქრისაცან წარმოსდგებიან; ფიქრს
ნივთიერების თულება ისე არა აქუხნია, როგორც
ჭაერსა ჭ ქარს არა აქუხს; მხოლოდ ესკი რომ
ქარი თავისის ქმენით ხან გაყინუოს სრდილოეთის
უალოვრსებს, ჭ ხან იქილამ ვანრისსებუთი სამხრე-
თისკენ ვასწევს ჭ თან მოაქუს მაგრილებელი
ღრუბელი ჭ დილის უტყარი.

ბენჯოლიონ. მაგ ქარის ქმენამ მეონია ჩუქს
თავი წაგვართვას; ვასმამსაც გაათაგებდნენ აქამდინა
ღ რალა დროს ჩუქსნი მისულა იქნება.

რომეო. მე უფრო ამისი მეძინია, რომ ჩუქსნი
მისულა ადრე არ იყოს. რალაც უცნაური წინასწარი
გრძნობა მეუბნება, რომ ეს ღამური დღეობა უბე-
დურებას რასმე მოგვისწავებს; ეს უბედურება
ჯერ თითქო ისევე ჭაერში არის ჩამოკიდებული
მაგრამ ჩამოვარდება ჭ მომაკუდინებულად დაეცემა
ჩემს სს-რათათუს შემაწუხებელს სოცოცხლესა.
მაგრამ დაესვენ იაროს ჩემმა ნაგმა სადამდინაც
უნებლოეთი მე ნაგრობა მიიყვანდეს; წინ წავდგეო

ზემა გულადო!

ზენვილითა. წიგნი, წიგნი. (წიგნი.)

სიღვა V.

დახმა კბეულებს სისხლმა. არვესურა მის გამსაღებულა.
 ზე მუნიკანუებთ აუთავის ავლის მან
 ზემოვლენ მსახურებთ.

პირველი მსახური. ლარისოლო სდ არი? რა-
 ტომ არ ეგესძარება ზოგებასე; სინი უნდა ავლო,
 ავღში უნდა ვაქმინდა, რაგორ იქნება ეს?

მეორე მსახური. როცა კეთილი საქმე ერახის
 ან თრის ყლოძია ზე ეს კელი დამუანგლია, — არ
 გაჩირქიანდეს არ იქნება.

პირველი მსახური. ეს სკამი აიღე, ეს საჭურ-
 ქლე ვაიტანეთ, ვერსლოუელზედ თვალყური
 ექმროთ; ვამიგონე შენ ვა, პაჯარა ხემო ძამიავ!
 ემ პარჯანა (*). ცოცა მუც შემინახე, შენ ვა
 ბიჭისარ ვიცი ზე შევიტარს მცელ სუსნა ლამელი
 ზე რინარდი შემოუშვას. — ახტეან! ლარისოლო!

მეორე მსახური. აგერა ვართ, აგერა ვართ.

პირველი. ვემებენ, ვკითხულობენ, წალაძი
 ვემძნისან.

მეორე. აქვს რამ ვიფოთ ზე იქვც, არ შეიძ-
 ლება. —

(*) ნიგოზი, თხილი, ნუში, ანანაზი, და ცოცა ოდენა
 შაქლი. კარგად აბეული და შაქლის ზურად ვამომცხვარი.

ზირველი მხახური. ამა ჭე, თქუქსნი ჭირიძე
 მარდათა, ყოხალათა, ჭ ნეჯა იმასა, ვინც ბოლოს
 დარჩება. (მალის იქით გუთხასავე წავლენ.)

შემოვ: **კანუღივტი**, და მოჰყვებთან სჯუმივბა, და
 ზირმისკიანებო.

კანუღივტი. მშუღობა თქუქსს მობძანებასა,
 ბაცონებო! ამ ქალებში ვისაც კი ვეხსნედ მექმეტი
 არ მზის, შემოვებშიან. ამა ქალებო, არის ვინმე
 თქუქსში რომ ცანჯაობა არ ინებოს? ვინც არ
 ინებებს, უთუოთ მექმეტი ჭქონია მეტქი ვიჯეჯ
 ჭ მოდი ნუ ინებებს ვინმე ასლა (მალ მოსულეს.)
 მშუღობა თქუქსს მობძანებასა ბაცონებო; დრო
 მასსოვს, რომ თქუქსსავით მეჯ მასკას ვიფარებდი
 ნირსედა, ჭ ცბღილს სიჯეუქსს წავხურხულებდი
 სოლმე ყურში ლამასს ქალებსა; წავიდა, წავიდა
 ის დრო: კეთილი იყოს თქუქსნი მობძანება ბაცო-
 ნებო! ამა თქუქსნი ჭირიძე, მოჰყევით, დაიწვეთ;
 ხამოდევით, — ადგილი ქალებსა! ქალებო! ამა
 შეუღეჯათ საქმესა! (მუზიკა უჩრავს და ბალი გამარჯობა)

კანუღივტივტი. (მოსამხურევეს.) სანთლები შე-
 მოიჯანეთ კადეჯა, თქუქს სჯოლები გამართეთ
 ჭ ცხესლი გააქრეთ, ამ სიჯსეს რალა ცხესლი
 უნდა. (ერას მომავალს მოხეცეხულს.) ამა ხემო ბიძა-
 მჯლო კანუღივტი! აა ის ლხინიჯა, შენ რომ
 აღარ ელოდი. მობძანდი, დამძანდი (სკამებს დაჯეკენ.)
 მე ჭ თქუქს ისეთს სანძი ვართ, რომ წასულოა
 ხუქსნთვს ცანჯაობის დრო. ნეჯა რამდენი სანძი

იქნება მე ჭ თქვენს რომ პირმასკით ბაღში აღარა
გვიფიქროვართ.

მეორე კანაყლოეცა. კარგა იქნება ერთი ოც ჭ
ათიოდე წელიწადი, ლუთის მძობლის მადლმა.

კანაყლოეცა. მაგდენი არა, მაგდენი არა, ხემო
საყუარელო! ლუხენცით რომ ჯეური დაიწერა,
მაშინ არ იყო ბაღში რომ ვიყავით ჭ მას აქეთ
რომ ბეგრი იყოს, ოც ჭ სუთი თუ იქნება —
რაც უნდა მალე მოვევივიდეს სულის წმინდის
გარდამოსვლა; პირმასკიანები სწორეთ მაშინ
ვიყავით.

მეორე კანაყლოეცა. რა ზმანებაა, მეცია, მეცო-
ფერ იმისი შული იქნება ოც ჭ სუთისა არა ჭ
ოც ჭ ათისაჯა.

კანაყლოეცა. მაგას როგორ იჯეჯ? შარმან წინ
არ იყო, რომ ისევ მცირე წლოვანი იყო იმისი
შული!

რომეო. (ბელგერანო, ესე იგი მლოცვედ მოსილი
მიგა ერას მსაურობან და ჯეულიეცისს ჭკობხეხს)
აჲ ის ქალი ვინ არის, ცელით რომ იმასხაურს
ცელს უმუქნებს?

მსახური. რა მოვასხენო, ზეტონო, არ ვიცი;

რომეო. ჭოი იმისი ბრწყინვლემა ჭსხაგრაგს
ამდენის სახთლების სინათლესა. იმისი მშუქნება
ისე მნათობს ღამის შუბოლზედა, როგორც ბრწყინ-
ვალე საყურე ვითონელის (მაგის.) ქალის ყურ-
ზედა; მეცად იძუთია ადამიანისათჳს ასეთი მშუქნე-
ბა.

ერება, მეცად აღმატებულია ქმარებისათვის. ამდენს
შეგრძობლებში ისე იარსებებ, როგორც თანადი შე-
რდი, უშეგებში ვარსებ. ამ უანჯალბას რომ
გათავებენ, ვათვალთვობ, საით წავა ჭ შეირთოთ-
დეს ხეში დრკუ — კელი იმის კელის შესებთთა. ნეცა
ვურდობივარ ვისმე აქამდისინ თუ ირა? ხეში
თურლები მარქმუნებენ, არაო! ეს სწორეთ ბარგე-
ლია ხემგან ტეშმარიჯის შმეშნიგებინს დანახუა!

თეიბალოდ. (შეხერდეს ჩომიას.) ეს უთუოდ
მონჯევი უნდა იყოს. სმასეღ ვაჯეობ (თავს
შახურეს.) წადი ჭ ხეში სმალი მამიჯანე აქა.
როგორ თუ ეს სმაველი აქ შემოსელასა მბედეს;
აქაო ჭ მასკა მადარიო, დლეობა უნდა შევეგინოს;
გუბარი შემირცხვეს, თუ იმისი სულის ვაგდენებმა
მე ცოდვად მიმანდეს.

კანაყლოვტი. რაო, ხეში მშის წულო? რათა
სარ აერუ?

თეიბალოდ. ბიბა ხეში, მსედაე? მონჯევი,
ხეშნი მტერი ჭ იმიჯობ არის აქ მოსული, რომ
შეურაცხება მოვეაყენოს რამე ჭ დლეობა შევე-
ბაოთს.

კანაყლოვტი. ემაწვილი რომეო სომ არ არის?

თეიბალოდ. სწორეთ ის არის, ის გაქნილი ისა!

კანაყლოვტი. მამ გული დამშვდე ხეში მშის-
წულო ჭ სმა არ ვასკე. როგორც მსხურებთის
სდოლობას შევეგრება, ისე იქვეა ჭ, სწორე უნდა
ვსაქება, — მთელი ვერონაა ჭ მავისი ქება, რომ

გოგლის ცუდი იყოს თუ სხვათა აღსაყვამისა & სძაგლითა ცოცხალია ქვეყნისა. რაც სამ სურვილს ამ ქალაქში იბრუნებდა, სულ რომ ზემო იყოს, შინა არ მინდა, რომ ზემს სსლში მივს ქვეყნის რამე; მამ დამხვდლი შენცა & ამ სურვილის თაფი დასებუ. ზემი სურა ეს არის. თუ ამ სურვისა ნაყოფსა ქვეყნს, სომ სსლსედაც მსიარულეთის გამოთხარე, მაგ მრისსახებისა & აღმუთაქების მივირთათა, დღესსწრულს რომ სულ არ შეშუშნის.

თეიბალოდ სსრუ რა უნდა შეშუშნოდეს, როდესაც სურვილებში ამისთანას თლიდას ქვეყნს კაცი. შე ამის დათობა არ შემიძლია.

კანაყოფი. კარგათ დასაძობ, ზემო შამუკო, კარგათ დასაძობ მეთქი, ეგუბნები. როგორ თუ არ შემიძლია, ერთი შემატობინე ნატრონი ვინ არის აქა, შენა თუ მე? როგორაა? დათობა არ შემიძლია? სეცა რა ვქენა! — მამ ზემს შალში აღრეულება ვინდა მოახდინო? ზემს გამსიარულეთულს წიქსელოებაში შეუთი ვინდა ჩამოაგლო? შერე ვინა? აქ ზემს სსლში, -შენა? შენ იმუქრები?!...

თეიბალოდ. შეშემაოცად სირცხვილია, შიმა ზემო!

კანაყოფი. ვამეცალო, ვამეცალო, მეცად ავი სხე ეჭირებია. — შეშემაოცად სირცხვილია? წადი & სწურაოდ შენა ექონდეს ეგ სირცხვილი. მე ზემი ვიცი & შენს რხევას არა ვსაჭიროებ. ზემს წინა აღმდეგობას თუ აჩირებ დროც კარგი ამოვირჩევია. (მუხბრუნდება შალის შიგამს სურვილს.)

უკუწვივო ვრთი! (ასეკ თუბაღღს) გამეცალო! თუ არ
შეოთი, შენ სს-უა არა შეგიძლია რა. — ხემათ
იყავი შენავსა, თორემ... შამახეში არ წაწყდება...
(შისურებს) სასთლები, სასთლები კადევა. (თუბაღღს)
შე შენ ვაგახუძებ, დამაცალო... (მოცანტუვებს.)
მსიარულად, მსიარულად, თქუშნი ვირიძე!

თეიბალოდ. ეს არის, ბირაძის არის მოქცეული
ხეში მოთმინებაცა ზ ხეში ვულის წერიდაცა.
მკუთი ღონე აქ აღარ არის, უნდა ვაგიდე; როდემ-
ოს კი ვადავასდებიან ამ ვაიბარუებას. თუ ეს
ღრო იმისავს ცკბილია, მალე ხავამწარებ. (ვაგ.)

როდემო. (ღუხსლოვება ჟულივს დავლს მოჭედას.)
თუ ეს ხეში უღირსი ავლი შესებით შეურაცხ-
ჭყოფს ამ წმიდას ცამარსა, აა როგორი ღმო-
ბიერი სასჯელი უნდა გამიზინოთ: ნება მიბოძეთ,
რომ ხემა ბავებმა, ამ ორმა ვრთელალების მლო-
ცავმა, მოწიწებით შეინახიონ ხეში დანამაული
ზ ცკბილის ამბორით აართვან მუშნების ცამარსა
ხემგან უსებლიეთ მიფენებული შეურაცხება.

ჟულივიტა. ვეთილო პულაგვრინო! თქუშნს
ავლს დანამაული არა აქუსრა: სს-უა არა უქნიარა,
თუ არ განახიერის წესის აღსრულება. წმინდა-
თავა აქუთ ავლები, რომელსაც მონახულნი შეე-
ხებიან ზ ამბორის ყოფა მლოცავისაგან მსოლოდ
შეაკავშირებს მაშინ ავლებსა. —

როდემო. ბავებოც სომ აქუსთ წმინდათა,
როგორც პულაგვრინებსა?

ჟეულიეტა. დიალ, ნელეგინო, მაგრამ ნელეგინის აქეთ მსოლოდ ლოცუნათს.

რომეო. აღმატებულო წმიდაო! ბაგეთს აღასრულონ წესი, რომელსაც კელები აღასრულებენ. აკურთსე ისინიცა ზე ნება უბოძე; თუ არა, საჩქმუნობა უსასობად გადაძეკლებსა ზე ცოდუბა დამედება.

ჟეულიეტა. წმიდანი მღუმარებით მიანიტებენ მლოცავთა, რასაც ისინი ევედრებიან.

რომეო. მაშ მღუმარედ იყავით, მანამდისნ მოსანიტებელს მივიღებდე ზე ჩემის ბაგების შეცოდებას მენი ბაგები აქსნიდენ (აოცებს.)

ჟეულიეტა. ცოდუბა მე რათ ვადმოძედა რომ ჩემმა პირმა გამოვართვა?

რომეო. მე გამომართვი? თქ! როგორი ტკბილი შეცდომა მომივიდა! ისევ მე დამბოუნეს თქუწსს მადლოს.

ჟეულიეტა. ევეცობათ, შეცოდებას ორგუბა რათ ახეაიძობთ: ზოგი მმართებსო ზე ზოგი მაქუწო.

მიძა. (მოგე ჟულიეტასთან.) ქალო! დედა გიმანის. (ჟულიეტა წავა.)

რომეო. (მიძის ჭკობსავს.) დედა ამათი გინ არის?

მიძა. ამ სასწლის ქალობაცონია, მოძღუარო! ჩინებული ქალო, გონიერი ზე სანთიანი. მე ვაგზარდე იძისა ქალო, ამ ვსლა რომ ეოანარაკებოდით; ჩუწსმი კი დარჩეს ზე ვინც ამ ქალს შეირთავს ნეტავი იძის.

რომეო. როგორ! კანულებს ქალოა? თქ!

მშუგლო ვარიგებაო! ჩემი სიცოცხლე ვალი არის ასლა ზ მოვალეთა შუგეს შუგერი. —

ბენვოლიო. მოხელა უკეთესი აღარ შეიძლება ზ სწორეთ ასლა დრო, რომ თამაშობას თავი დაგანებოთ.

რომეო. ჩემგან აღარც წაგება შეიძლება უმეცესი.

კანაკოტი. ხუ მიბმანდებით ვერა ბატონებო; შერე ვასამი ინებეთ. — მაინც არ იშლით? რა გაწყობა. ამ პატივისცემისათვისც გულთათს მადლობას მოვასხენებთ; ღმერთსა ვხსნოვ თქუწნს მშუდობას; ღამე მშუდობისა ბატონებო! აქეთ მოხნათე აქეთ (თავს ზიმპულს კანულეს.) მამ ხუწნს წავიდეთ. კარკალმა ვახუთი ზ დიდინანა მილის დროა. (უფალი ვაღუნ, აულოცასა დ იმის ზიმს გარდა.)

მყოლიოცა. აქმო, ჩემო მიმა! ად ის ემაწვილი კაცი ვინ არის?

მიმა. ასა? ციბერიოს შულია ზ მემკუდრე.

მყოლიოცა. ესლა რომ ვადის, ის ვინ არის?

მიმა. ეს შე მონია პეტროუხია.

მყოლიოცა. თან რომ მისდებს ის ვილა არის, რომ არა ცანცობდა.

მიმა. ესკი არ ვიცი ვინ არის.

მყოლიოცა. წადი ზ შეუცე: — თუ ცოლიანა ჩემი საქორწინო სარეცელი საფლაგლა იქნება.

მიმა. იმისი სასელი რომეო ეთუღლა, — მონცეცია, დედის ვრთა, — თქუწნის დაუმიწებელის შუგრისა.

ჭყულივცა. ხეძი დიდი სიყუარული იძუა.
 ხეძის დიდს ძუგისხეას! ოჰ! ძუგად აღრე მოძი-
 ვიდა იძისი ნასუა გაცხობადინ, ან გაცხობა მოძი-
 ვიდა ძუგად ვეიან. სისარგლო სიყუარული,
 ვგრდიალუა მოძივლინე ზე რაღა დუძინებელს
 ძუგისა!

ძიძა. როგორაჲ? რას ანობ?

ჭყულივცა. არაფერსა ძიძავ! ლექსებს ვიგო-
 ნებ, ერთმა ხეძთან მოუხანცავემ რაჲმ მასწავლო
 (სმა ისმის, გულოვცას ეძიან.)

ძიძა. მოგდივართ, მოგდივართ. წაგიდვი ძი-
 ლო. ეგვლანი წაგიდნენ. (წაგუნ.)

მოქმედება მეორე

ს ი ლ ვ ა I.

გამოაღო ადგილი განუღმის ხალხს გვერდზედ.

მაგი რომეო.

რომეო. ხეძი ვუთი რომ აქ იმყოფება, შე
სადლა მივალ? არა, რომეო! გამობრუნდი ისევ
ზე შენი საცხოვრებელი აქვე მონახე (შევა გივალ-
ზედ და ვადეო ხალხი.)

მოვლენ ბენვოლიო ზე მერკუციო.

ბენვოლიო. რომეო, ხეძი ბიძაძულთ!

მერკუციო. დამიჯერე, იმან ხუცხსედ უკეთ
არხია: მის წაეიდა დასაძინებლად.

ბენვოლიო. არა, აქეთ გამოიქცა ზე უთუოდ
ამ კედელსედ ვადევიდა: აბა შენ მისძახე ერთი,
მერკუციო!

მერკუციო. მივძახებ არა, ზე დამიჯერე, გამო-
ვისძობ კიდევცა, თუ აქ არის: რომეო! ეხინო!
სისულოლე! ვნება! სიყუარული! რაც უნდა გერ-
ქებას, ასლავე აქ ვადვიხნდი, თუ ვინდ ოხვრის
სახითა; ერთად ერთი ქების ლექსი გვითხარაი, ან
ერთი ვადმეთქო; ან არა ზე ორი ლექსი შეგვი-
წავე, მაგალითად: მ ა ლ ა მ ო ზე ს ა ლ ა მ ო,
რომ გამოდიოდეს: ც რ ფ ო ბ ი ს მ ა ლ ა მ ო.

ა რ ი ს ს ა ლ ა მ ი . ისეთი ლექსი რომ გვითხარა,
რომ ზემს ნათლია გვეწერას (*) მოეწონოს, ან
იძისს დედის ერთას ძვლს მიეწერებოდეს, უფალს
გუბნიდონსა, (**) (**) იმ გუბნიდონსა, ბრძა რომ
არის, მაგრამ ცრფიანების ისარს შიგ ვუღმს.
ჭკრავს ხოლმე... მენ არ მომიკუტდე, — იძის ზემს.
ალარა ესმოდესრა; სუთ ალარ ინბრევა; ფესსაც
ალარ ანბრევა. მომიკუტარა საწყალი! ასლა სუთი
გამოგინძოთ იძისი: რომეო! გამოძისძისარ: რომ-
ხალინას ბრწყინვალე თვალების ძალითა, მისის
ძალითის შუბლის ძალითა, გარდის ფერის ცუხე-
ბის ძალითა, ბაწაწა ფესების ძალითა, ძირთაღლა-
რეს მუსლის ძალითა ჭ სსუკ საკუთარებათ ძალითა,
ამ მუსლს რომ მიესასლურებინ; წარძობდექ,
გამოხნდი, ჭ გვეხუწნე როგორცა ხარ, ან რო-
გორც ყოფილხარ ბუნებითის შენის სსითა.

ზენვოჯიიო. თუ ესმის, გაჯავრდება, მერწმუნე.

მერკუყდიო. ეს იძის ვერ გაჯავრებს, სუცე-
შინიან; მაგრამ მე რომ გინძობ, ის თუ იმ
დროს ასალ საცრფოსთან არის ჭ იმ საცრფომ
ეს უწყინა ჭ ამ მიწესით გამოავლო, ცსკი
ალარადერი სუძრობა იქნება. ძირთაღლია ძულოჯვით
განირებ იძისს გამოეუბნას, მაგრამ ნაცითსებით

(*) ვერა, კეჭლგებურბს მითალოლითა მოცრფიანლთა
ძუარეული ღმერთა.

(**)(**) გუბნიდონი, მე ვერაბსი. ღმერთი ცრფიანებისა.

შინც ვიქცევი, რომ იმის საყუარლის საგლსა ვსძაობ.

ბენვოლიო. წავიდეთ, ის ესლა ამ სვეს ქუჩმ სადმე ხამალულა ზე ღამესა ჭისიოვს აძნა-
სავობასა: სიყუარული სომ ბრძა არის ზე ეველ-
ფერს სიბნელე უჩხუვნია.

მერკუტიო. სიყუარული თუ ბრძა არის, სწო-
რეთ ნიძანში როგორ ამოიღებს სოლმე? მე ვგო-
ნია, რომეო ესლა გაძლსედ იყოს შესული ზე ისე
ვეთნოს, გაძლს ვაწოდებ ხემს საყუარულსაო. (*)
ღამე ნებისა ხემო რომეო, ასლაკი შინ ვიასლე-
ბი. ცივა ზე გარეთ ღამისთევა ჩუქნთუს ცოცა
ძნელი ვასლვას. წავიდეთ.

ბენვოლიო. წავიდეთ, ცუელილია ისეთის
კაცის ძენსა, რომელსაც არ უნდა რომ იზოვონ.
(წაულენ.)

ს ი ლ ვ ა II.

გაბულეცის ბალი.

შოგა რომეო.

რომეო. წელოულებასა ის დასცინის, ვისაც
თითონ არ გამოუცდია.

(*) იმევე მითოლოლიდამა ქსიანს, რომ სმნი მუქსნიერნი
ღმერთანი, სმ გრაციად წოდებულნი, სილამაწესედ შეცვილე-
ბულან. ამ დროს დაუნახეთ ჭებუკი ერთი, პარისი, და უკითხვიან
ჩუქს სმში რომელიც უფრო მოგეწონოს, ეს გაძლი იმის
შეაწოდეთ. პარისიც, რომელიც უფრო მოსწონებია, გაძლი
იმისთვის შეუცია. აქაც ეს ანაგია მოგონებულა.

ჯულოცა. ბაგონზედ გამოხნება.

როძეო. ხუ! როგორი სინათლე მოდის იმ ფანჯრიდანა. ეს ის აღმოსავლეთია, სადაც ჯულოცა ჰბრწყინავს, ჩემის სოცოცხლის მნათობი. ამოდი მშუქსაყო, ამოდი, რომ მთვარემ დაგინახოს ზ მოკუდეს ვაგრითა: ასლაც აეთ არის ზ ფერ-მკრთალათა, რომ იჯის, რამდენით ვადაემაყება შენი მშუქსნიერება იმის ელვარებასა. — მთვარეს ნულარას შეეპებო, ჯულოცა! რადგან შურის შემთებელია შენი. — ეს სწორეთ ის არის, ჩემის გულის ბატონი, ჩემი ყოვლად საცრთო დედოფალი! — ნეცა იჯოდეს მაინცა. აჯა, აჯა! ლაბარაკობს მეონია! — არა. სსუღერთა — თუალები ულანარაკებენ ზ მუც ანსუსს ვაგსცემ. მაგრამ ჩემმა ფიქრმა კი არ წამიციუოს. მესომ არ მეოანარაკება, რომ ანსუსი ვაგქსჯე. — ორი უბრწყინვალესი ვარსკვლავი, უცდამ ჩამოსვლას იძულებულ ქმნილნი, ამისს თუალებში ჩამომსდარან. მანამდისინ თაგისსაგე ადგილს დაბრუნდებოდნენ, ეს ვარსკვლავები რომ აქ დაბინავდებოდნენ, ზ იმათს ადგილს ამისი თუალები ავიდოდნენ, მაშინ ამისი ლაქსების ელვარება ვარსკვლავებს ისე ვაუქმებდა, როგორც დღის ნათელი აუქმებს სანთლის სინათლესა. უცაში მეოფი თუალები კი ისეთის ნათელით გამობრწყინდებოდნენ, რომ ფრინულები იჯეოდნენ ვაოფნადო ზ ვალობას მოჭყუებოდნენ. — აქერ, იმისი ლაქს კელის გულზედ დაეყრდნო მეონია. ოჰ!

რაცთა თათმანი არავარ, ევლს რომ ავჯა; ლოყას
სომ შეესებოდა მამინა!

ჟიულიეტა. ვაა!

რომეო. სმას იღებს! ოჰ! ილანარაკე, ანგელო-
ზო მანათობელო! მალლიდამ ამ სინსელები ისე
დამნათი, როგორც სეკიერი, ფრთა გამლილი
მოციქული დაქნათის მოკრედავთა, ზე მეც ისე ვიოცებ,
როგორც მოკრედავნი იმისს მოხუწნებას იოცებენ
ზე თაფ-გადსრილნი შექსეკერიან ღრუბლის უმა-
ლესად მაგალსა ზე ეთერის უკიანეში ნარხარად
მკურაფსა.

ჟიულიეტა. ოჰ, რომეო, რომეო! რათასარ
რომეო? უარჭყავ მამამენი, უარჭყავ შენი საკელი;
ან არა ზე, თუ ეს არ ენებება, შემომფიცე რომ
გეშუარები ზე მე უარჭყავთ, გადგიფიცე ზემს
კაპულეტაგან შთამომავლობასა! —

რომეო. კიდევ უნდა დაუგლო ყური, თუ
გავსეცე სმა?

ჟიულიეტა. მარჯო შენი საკელია ზემი მტე-
რი. შენ მონსევი სომ არა სარ, შენ შენა სარ.
ან რა უნდა იყოს ერთი მონსევი? მონსევი
სომ არც ელია, არც ფენი, არც მკლაფი, არც
სასე, არცა რა სსუა, რომ კაცს უთმისობა არ
შეეძლოს. მამ განა არ იქნება, რომ კაცმა სსუა
საკელი დაირქუას? — რა უნდა იყოს საკელი?
რასეც ვარდი ჰქუა, სსუა რომ ერქუას რამე, რა
დაკლდებოდა იმისს კეთილ სუნსელებას? რომეოც

აგრე; რომეო რომ არ ერქვას, იმისს ყოველის სიკეთით სისრულეს რა დააკლდებოდა. — ო! რომეო: უარზეაგ შენი საკელი, ჭ ამ საკელის სამავიეროდ, შენი ნაწილი რომ არა არისრა, — მე ამიყუახე სულ, მალათა!

რომეო. ამიყუახისარ! შენი საყუარელი მიწოდე ჭ ვს იუოს ზემი ახალი ნათლობის საკელი. ამას იქით მე რომეობა აღარ მინდა.

ჟიჟილიცა. ვინასარ ევა, ამ ლამის სიბნელეში რომ მოპარულსარ ჭ ზემს საიდუმლოებას უნებურად მაკვსინებ?

რომეო. მე ველარ ვბედავ, რომ ზემი საკელი მოვასხნო, ვინცა ვარ. ზემი საკელი შენი მღვება ასლა, რადგან შენი მკერია; ქალღმრთელ რომ ყოფილიყო დაწერილი, აქვე დაეჭვსრქედი.

ჟიჟილიცა. ზემს ყურს ვერ ასოდ ლექსივ არა მსძენია ამ სმისა, მაგრამ ვმსუნობ ვი: რომეოსარ ვანა, მონჯევი?

რომეო. არც ერთი ჭ არც მეორე, ანველონო, რადგან შენა ვმულს ერთივცა ჭ მეორეცა.

ჟიჟილიცა. როგორა ჭ რათა სარ ამ დროს აქა? ბალის ვალავანი მალალია ჭ მნელი ვადმოსხვლეული. ზემმა ნათესავმა რომ აქ ყოფნა შევიტყოს ვინმე, შენი სიკუდილი სომ აუცილდებოდა!

რომეო. სიყუარულმა ისეთი ფრთები მომაბნეა, რომ კედელი ვერას დაუშლისრა, ჭ სიყუარ-

რუოს რაც შეუძლია, იმას კიდევცა ჰხედავს. მამ
შენი ნათესავები მე ვეღარ დამბრკოლებდნენ.

აყულოცა. თუ დავინახეს, მოგეტყუენ!

რომეო. იმათს სძალწედ შენი თქალები უფრო
საშიშია ჩემთვისა. თულებდ შენ მომხედე ცხელიათა
ჯე იმათ რას შეეგნოვები. —

აყულოცა. მთელი ქუწყანა რომ ჩემი იყოს,
მაინც არ ვინდობებ, რომ იმათ აქა ვნახონ.

რომეო. შე ღამის სიბნელე მასნია, ჯე ეს
დამფარავს იმათგანა; მაგრამ თუ შენი სიყუარული
არ შექნება, — ათას წილათა სეობია, რომ მნახონ
აქა ჯე ბოლო მომიღონ. უშენოდ ჩემი სიკოცს-
ლე სსება არა იქნება, თუ არ ერთი ვაგირძელო-
ბული სიკუთილი. —

აყულოცა. ვინ მოვიყუანა აქა? ვინ მოვა-
გენებინა ეს ადგილი?

რომეო. სიყუარულმა; სიყუარულმა მიჩნია
აქ მოსვლა: იმან თავისი გონიერება მაინოვა ჯე
მე ჩემი თქალები ვათხოვე. შენვე არაფარ, —
მაგრამ შენსა ჯე ჩემს შუა უდიდური მღუბა რომ
ყოფილიყო გამოსავლელი, მაინც მოგმეზინდი
ჯე ვინოვიდი.

აყულოცა. ეს ღამის მსკა რომ არა მფა-
რებოდა პირსედა, ადვლად დაინახავდი ჩემს გა-
წითლებას იმ სიყუარულისგან, რომელიც მე
ჩემთვის წამოგჭსთქვ, აქ რომ არავინ შეგულო-
ბოდა ჯე შენ კი ყური მოჭკარი! ნეტავი უკუთქმას

შევიძლებდე, მაგრამ რაღა ღროს. ასლა კრძალებს
უნდა გამოვეთხოვო. — მითხარ, ვიყვარვარ? ვიცი
შეკვი! «ჭოლო» ზე მეც დაგიჯერებ. ნუ შეძამ-
ფიცივეტი, თორემ ერთნელ ვასცეს როდისმე ფი-
ცსა ზე თუნივენი იუინის სოლმეო, ანბობენ,
ჯრფიალთაგან ფიცის ვაჯენახედაო. საჯრფო
რომეო! თუ მართლა ვიყვარვარ, სწორეთ მით-
ხარი, ნაჯიონსებით; — ზე თუ გეონია, ეს ქალი
დგილად დაგიულოლიო, — ხასის შექმუსვით შევი-
ხოსები, თითქმის უსდელიად მოგაქვივი ზე გე-
ჯეჯ: არა შეთქი, მხოლოდ ამისთესკი, რომ
უფრო შემოვისმეწიო; მაგრამ მე ამას გერა
გიქ: ვიცი, გვიძნობ, მუქნიერო მონჯევი,
რომ მეჯად მიუქარხარ, ზე შენ ეს ჩემი აღსარება
სიმსუბუქეთ გეჩუქნება; მენდე მე, კეთილ-შობი-
ლო, ზე შერქმუნე, ჩემში იმათსედ უმეჯეს
გულის სიწრფელესა ჭაოვებ, რომელსიც უფრო
გაფთხილივით იქვეგვიან. განა არა, მეჯვი მოგა-
ხერსებდი გაფრთხილებასა, ჩემ უნებლიეთ რომ
არ შეგვეყო ჩემი გულის ნახუსი. მამ უნდა
მომიჯვიო ამეუარი გამოცხადება ჩემის გრძნო-
ბისა ზე ჩემი ვაუფთხილებლობა ჯრფიალების სია-
დგილესკი არ მიაწიო; მიაწიო მხოლოდ ღამის
სიქუქიდადესა, რომ მიმუხთლა ზე მეჯად: მალე
გამამსილა შენთან.

რომეო: აჰ! ქალი სსიერიო! ამ მოკამკამეს
მოუარესა ვფიცივე...
3

ჩულოცა. ნუ, ნუ; მოჰარეს ნუ ჭფიცავ
დაუდგროძელსა, თათუშში ერთხელ რომ დისკოს
იჯულის სოლმე; თორემ ასე მეგონება, რომ ძენი
სიეჰარულოც ისე ცულოლებდია, როგორც ეს
მოჰარე!

რომეო. როგორ ვნებავს, რომ ვიფიცო?

ჩულოცა. სულ ნუ იფიცავ; მაინცა ზე მაინც
თუ ესურს, ძენი თავი იფიცე, ჩემი სათაეუანებელი,
ზე უფრო დაგიფერებ.

რომეო. თუ წრფელის გულოთ ცრფილება...

ჩულოცა. კარგია, ნუ იფიცავ. დიდათ ბედ-
ნიერი ვარ ძენის აქ ყოფნითა; მაგრამ ჩემს ამა-
ლაძინდელს ნეტარებას კიდევ საკმაოდ ვერა ვგრძ-
ნობ: მეჯათ მახსრავებელია, მეჯათ მოულოდნე-
ლი, მეჯათ უფარი ეს ჩემი ნეტარება. სწორეთ
ვლვას ემსგავსება, რომ გაჭერება სოლმე მანამ-
დისინ მნასველი იჯეოდეს, ილეგაო. — ასლა მძ-
ლობით, ცუბილო მეგობარო! ეს ჩუწნის სიეჰა-
რულის კოკარი, წაფსულის სიჯეოებით მეფუ-
ფუნებული, ბრწყინვალე ყუბილად გარდაიბლებ
მეორედ ნახუამდისინა. მძლობით, მძლობით! ღმე-
რთმან ინებოს, რომ ეს ღუთიური სიმძვდე ზე მეუ-
დროება, ჩემს გულში სუფევს ასლა, ძენს რომელიც
გულსაჯ გარდმოეფინოს.

რომეო. ასე იტუბნეულოთ რათა მუცემ?

ჩულოცა. როგორი დაჟერება ესურს კიდევ?

რომეო. გულზედ გულის გაცელო.

ჟიჟილიძე. ვერ არცეი ევთხოვნა, რომ ჩემი გული შენ მოგეცე; ნეტავი ისევ მოსაწყმად შეძრხენოდა.

რობელო. რათა, უარის სათქმელად სომ არა, ჩემო ნეტარებაო!

ჟიჟილიძე. არა, იმისთვის, რომ თავისუფალი ვჭყოფივით შენთან ზე სელასოდ მოგეცე შემიღებოდა. მაგრამ მე რაღას ვანბობ: რაცა მაქვს იმასვე ვნაცრობ. ჩემი სიუჟარული არის სიღრმე ამ სულსა. რამდენსაც მოგანიძებ, იმდენი უფრო მოსანიძებელი მრხება, ამოგომ რომ თორივე უსომონი არიან, სულაცა ზე იმისი სიღრმეა. (იმის სმა გამოისმის, ჟიჟილიძის გამოს.) სმა შესმის ცბილო ჩემო შეგობარო; მძულობით. — მოგდივარ, მიმა, მოგდივარ. საცრუო მონცეგო, ერთგულ შექმენ... ერთს წამს მომიცადე, ისევ გამოვალ (თან შევა.)

რობელო. თქ, ბეზნიერო ლამეო, ლამეო ლუთიურო! ლამე რომ არის, შეშინია, სიშმაოკი არ იყოს ესა. რიგორ ვაგებდო, რომ ასეთი ბეზნიერება დავიფერო!

ჟიჟილიძე. (გამოვა ისევ ბალონზე.) სამიოდ სიუჟარო კიდეა, საცრუო რომეო, ზე შერევი მძულობით სრულის გულით. თუ შენი სიუჟარული ნაჯიოსნებითია, თუ შენის სურვილის საგანი ქორწინება, მაჯნობე სულ იმ აღამიანის ნიჭით,

რომელსაც მე გამოვიცხავნი: სად, რადღეს ზე რომელს საათსეც ენებას, რომ ვფარი დავიწეროთ; ზე მე ვფიქვებ დავიგებ მაშინ ჩემს სუფსა, ზე თან გამოვიგები, ჩემს ბატონს, ჩემს გელმწიფეს, საღაც იხებებ, ქუჭენის კიდედინ.

მიძა. (ზინღამ.) ქალო! ჟული!

ჟულიცა. მოვდივარ, ქა, მოვდივარ! — ზე თუ შენი განძობა წმიდა არ არის, მაშინ გვიდრები....

მიძა. (ზინღამ.) ჟულიცა!....

ჟულიცა. მოვდივარ მეთქი. — (რომელს.) გელი ილო ჩემსეცა ზე ჩემს მწუსარებას მიძანებო. —

რომელი. სულიც წამწედიდა....

ჟულიცა. მძულობით ათასჯერ. (ზინ ზეცა.)

რომელი. (ზინჯო) ათასჯერ უბედურებაა შენი მოცილება ჩემთვის.... სიყურადღებო იხე მიფრინავს სიყურადღებოსაგან, როგორც ზარმაცი მოწაფე სასწავლებელიდა; გულავსილი ზე დღობეული განძობრდება საყურადღებოსა, როგორც მოწაფე სასწავლებელში მიძავალი. (წაგლას ღაპირებს.)

ჟულიცა. (გამოვა ბალონზედ.) სს... სს... რომელი? თქ! რატომ მექორეს სმა არა მაქვს; რომ ეს საჯარო მიძინო მოგინმო. გამწეებელს მონებაში რომ არ ვიქნებოდე, ქარსაც, მთებსაც ზე მათელს ჭერსაც, სულ ჩემის რომელს საგელს გამანებინებდი.

რომელი. (ზემდგება და უუზს ღუგუბს.) ეს ჩემი

საგელია, რომ მომესმა. ეს ჩემი გულის ააჯრობია, რომ შეძახის. საყუარლის სმა ღამის მღუძარე-ბაში, ეს ვეცხლის წკრიალი, ისე უკბილათ მოჭხუდება სულსა, როგორც უსასიამოვნესი მუ-ზიკის სმა სძენასა.

ფაულთიეტა. რომეო!

რომეო. (დაუსლოფდება.) სულო ყოვლად უკბილო!

ფაულთიეტა. სჯალ რომელს საათზედ გამო-ვიგზავნო მოციქული.

რომეო. ცხრა საათზედ.

ფაულთიეტა. არ გადავაცილებ. სჯალინდელს ცხრა საათამდინ წელიწადია მეთქი, ასე მეონია. რათ მოვისძე აღარ მახსოვს.

რომეო. აქ ვიყო, ნუ ენაღვლეება, მანამ-დის მოვაგონებოდეს.

ფაულთიეტა. ასე ბედნიერი ვარ შენის სილ-გითა, რომ ძენი აქ ეოდნა უფრო დამაგიწყებინებს.

რომეო. მამ ვანებ დაგრჩები, რომ ვერ მოიგონო: ჩემთვის საცხოვრებელი ეს არის ჭ სსჯაგან რა მინდა!

ფაულთიეტა. გათენდა თითქმის ჭ მინდა წასვიდე, მაგრამ შორსკი არა: ისე როგორც ჩიუცი, ფესზედ რომ ძადი აბია, უკლქს ემაწგილოს რომ უჭი-რავს, ჭ შედარებს სოლმე, რომ ისევე მიიზიდოს ჭ შორს კი არ გაუშუას.

რომეო. რაცოდ შენი ჩიუცი არა ვარ მართლა?

ჩაულოვტა. ნეტა აერე ყოფილიყო, მეგრამ არა: სუჟარულის ყინით დავარხობდი მაშინა. ღამენებისა! ამ გამოსაღმების სიმწარე მეცად ცებილივც არის. ჩემს სურვილს რომ დაუფერებდე, სვალისდელს დაღამებამდინ სულ ამას გვეყოდი, ღამე ნებისა მეთქი. (შინ შევა.)

რომეო. (მარჯო) მილი დაჰსეზნდეს შენს თუაღებზედა ზე მძულობა შენს გულში. რაცომ მილი ზე მძულობა მე არაგარ, რომ ასე ნეტარად განებისენო! წავიდე ასლა, ნატრი მოემენსო, — ჩემი სულიერი მოძღვარი, — რომ ჩემი ბედნიერება ვაცნობო ზე შექმნობას ვეცადრო. (წავა.) —

ს ი ღ ვ ა III.

ნატრია ლავზენცის სენაჲ.

შემოვა ღვავრენცია, კელი ნატრია კალათი უჭირავს.

ღვავრენცია. ყოძარლის თუალოთ შექსცინის განთიადი ღამეს წყუდიადსა; შუქის სნიგებს მალლა შეისერის ზე აღმოსავლეთის ღრუბელს შეათერთებს! უსხო რამე აჩრდილი, თითქო დამთურალი კაცო, აქა იქ მიმოჰბარბაცებს ზე ჰქრება ეცლის წინაშე, რომელსა მიჰყავს ხათელი. ვიდრემდისინ მე სნებარეს თუალოთ შენე ქუჭყნიერებას გარდამოსეადეს ზე მწყურგალივით შექსუამდეს ცჟირსა, მდელივების მალბობსა, — უნდა შევაფსო შე ეს კალათი ბოლანებიაა ზე ვეგვილივითა, თვსება

რომ აქეთ სასარო ზ წუწნი დაუფსებელი...
 აკუანია ჩუწნი ქუწყანა ყოველის ქმნილისა ზ
 სულ-დემულისა; — ზ საფლავიც არის მათი დამ-
 ნიქაფი. ეს სასაფლავო თუ ის წიაღია ყოველისავე,
 სადაც ყოველივე იბადება ზ იზრდება. სუტკრული
 მუქუ დედაქმნისა განუჩხველად ჰსდის ყოველსა
 თავისს ნამობსა, ზ უსარგებლობა კი არც ერთს
 იმათგანს არ ეთქმის. თუმცა აუარებელია სიმრავ-
 ლე ზ მსგავსება იმათი, მაგრამ ყოველსავე
 დასაკუთრებული თვლება აქუს რამე ზ დიდად
 განიჩხვეიან ერთმანერთში. ოჰ! რა ძლიერი არის
 თვლება ესე ბალახისა, სისა ზ ქუსა, კერძოდ კერ-
 ძობდი თვლება იმათი! ქუწყნის ნაყოფთა შორის
 ისეთი არა იზრდება, რომ გამოხადევი არ იყოს,
 ზ არცა რა ისეთი, რომ არა ჰსრწნიდეს ზ არ
 არლუწმდეს სსუას ქმნილებასა, თუ იცის კაცმა
 მიცნება ამ ვეარის თვლებასა. სძირად მომსდარა
 რომ სათხოება ზ მადლი, ბორბოცად
 მოხმარებული, ცოდვად ვარდაქცეულიყოს მომა-
 გუდინებულად; მაგრამ ესეცა მომსდარა, რომ
 ცოდვა ვარდაქცეულა საქმედ სამადლოდ ზ მაც-
 ნიუნებულად. (ამოიღებს კალათიდან ერთს უწევილსა) აჲ,
 ეს მცირე უწევილი! ამის ნედლს ღერობში გეს-
 ლოცა ჰსდვას მეუბსეულემით მომკუთლელი, —
 ზ წამალიცა მსწრავლად გამკურნავი: სუნს თუ
 იყნობს, ვუამს ვაგომსხვევს ზ სიამოვნებით აღ-
 ვაგებებს; ზ თუ წუწნს იეემებ, მოჰკლავს მაშინვე

ყოველს ერძნობასა, ზ სიჯოჯისლესა: კაცმაჲც ისე, როგორც მღელობი, ორი მტერია დაბინაგეოული: ერთი მოწყალეა ზ მუორე გულის წყრომა; თუ ამ ორთა დასაწყისთაგან ბოროტი ჭმეცობს კეთილსა, მაშინ სიკტილი დამბის კაცსა, როგორც...

შემოვა რომელი.

რომელი. დილა სენისა, მამო.

ლაგრენტი. *Benedicti Te!* (კურისეულ იყავს?)

გისია ეს ტკბილი სმა დილისა? შულა ხუმი? კაცი რომ ასე ადრე გამოეთხოვება თავისს სარეცელსა, გეცობა თავი ვერ აქუს კარგათა. ნაღუჭლს ღია უჭიარავს თუელი მოხუცისა ზ სადაც ნაღუჭლი არსებობს, იქ ძილი გეღარ მივა; ზ სადაც ჭბოუკი განასუჭნებს თავისს დალაულებს სეეულსა ზ თავისს მოუსუჭნარს თავსა, იქ ძილი ჭსუფივს ოქროს სკიანჯროვანი. მაშასადამე ნაღუჭლსა რსმე, ან ჭმუნვასა, დეუგეგეებინებია მუნთვს დილის სარეცელი; ან არა ზ ხუჭნი საეუარელი რომელი ამალამ სულ არ მუჭსენია სარეცელსა. სწორეთ გამოვიჯან თუ ვერა?

რომელი. ეს მუარე აზრი უფრო სწორე იყო, მამო; მაგრამ მაგითი ხუმი წესანდელი ტკბილად განსუჭნება ნაკლები არა ეოფილა.

ლაგრენტი. დმერთო მუნ მიწყალე უოდული: მამ რომალინასთან ეოფილსარ?

რომელი. რომალინასთან, მამო? არა, მე აღარ მისსიავს ასლა აღარც ეს საეელი, ზ აღარც მწუ-

სარება, რაც იმისაგან შე შადგა.

ლავრენტი. მე დიად კეთილი, ჩემო შულო!
მაშ ს.დ ბ.ას.ღებოდი?

რომეო. ასლავ მოგასსენებ, რომ მეორეთ
კითხვა აღარ დავტირდეთ. შე ჭ ჩემი შტერი
ერთმანერთს შეგჭსვლით ჭ ორივე დავიტყვით. ამ
დატრილობისაგან ჩუშნი განკურნება თუ არ თქუშნს
შადლსა, სსუას არაგის შეუქლია, ჭ გეგმდრებით
შამაო. სომ ჭსედავთ, რომ ჩემში ბოროტება არ
არის: შტრისათსავ სწორეთ ისე ვთხოვთ, რო-
ვორც ჩემის თავისათს. —

ლავრენტი. გამოცხადებით ილანარაკე, ჩემო
შულო! თორემ გამოცხანათი აღსარების თქმასა
შენდობავ დაბნეული შეუღება.

რომეო. მაშ კარგი; თუ გამოცხადებით ლანა-
რაკს ინებებთ, ასე იცოდე შამაო, რომ ჩემს გულის
ყოველი თავისი სსოება დაუმს ასლა შდიდარის
კაპულოვტის შუშნიერს ქალსედ, — ჭ იმას თავი-
სი სსოება დაუმს ჩემსედ. ჩუშნი ყოველივე
გარიღეულია: ამასედ შუტი აღარა გეკლიარა,
რომ თქუშნ შეგვაუღლოთ საღმრთოს გურთსევი-
თა ჭ ფუარის წერთა. თუ ამის შეცყობას ინე-
ბებთ: როდის, ს.დ ჭ როვორ ვნასეთ ერთმანერთი,
როვორ მოგილანარაკეთ ჭ როვორ ვაღეჭსწევი-
ცეთ; ამას ვსაზედ ვიამბობ. ასლაკი შსოლოდ
ამასა ვთხოვთ, რომ დღესვე დავაწეროთ ვუარი.

ლავრენტი. ნუგარად სსენებულო წმიდაო.

ძრანხესკო! საკრძნელი ცუთილებია! როგორ?
როზალინა, შენი საკრფო როზალინა ასე მალე
დაიფიქციო! შენაწვილ-კაცობაო, ემაწვილ-კაცობაო!
მაშ გუთბიკი არა, თუკლებში ეოფელა თქუქნი
სიეუარული. ი ე ს უ მ ა რ ი ა! რამდენი ცრუქლის
ნაკადული დენილა შენს ღაწუქმბსედ როზალინა-
სათვს; რამდენი ძწარე ღუარი ამაოდ ფრქუქულა
სიეუარულინათვს, რომელიც არცა თუ გიგემებია!
ჭერი ვერ ისევ დამძიმებულია შენის ოსურისაგან;
შენი ჯირილისა ზ გოდების სმა ასლაც ეურში
მიდგია მე მოსუკსა. თითქო ასლაცა გჭნედადე
ცრუქლის ნადენსა რომ ვერ ღოყასედ არცა
შეგძრობია. თუ მაშინ შენ მართლად შენ იყავი, თუ
იძენი მწუსარება მართლად შენი იყო; თუ შენს
ვინაობასედ შემცდარი არა ვარ, — შენცა ზ შენი
მწუსარებაცა როზალინასათვს იყო მაშინა; ზ ასე
მსწრაფლად გამოვკულა!... ეოვლად-სასიერო!...
მეთანსძე, — რომ ქალს შევკთომა ეოვლათვს უნდა
მიეცვდებოდეს, რაკი ეაცსაც არა ჭქონია ღონე
თავის შესამაგრებელი!

რომეო. როზალინას სიეუარულს თქუქნი ადრე
სშირად მისაეუქნდურებდით სოლმე მამაო?

ღაჯრენტი. სისუთელეს, უმსგავსებებს შენის
სიეუარულინასა ზ არა თვთ სიეუარულსა.

რომეო. გუთიღამ ამოფსურასკი მირჩევიდით
იმ სიეუარულინასა. —

ღაჯრენტი. ერთი სიეუარული დასაფლავებ ზ

მის მადეირად მეორე დაჭაბდე მეთქი, როდის მირჩევია.
 როძეო. ნუ მტუქსავთ, თქვენს მაღლსა,
 მამაო! ვინც ახლა მიყუარს, ის წყალობისათვის
 წყალობას მანიჭებს, სიყუარულისათვის სიყუარულს;
 ჯ უწინდელი აერე არ იყო.

ლავრონტი. კარგათ იცოდა იმან, რომ ცრფი-
 ალების წიგნის კითხვაში დახელოვნებული არ
 იყავი, ზეგრი აკლდა შენს განვითარებასა ჯ თუ
 იცოდი რამე, ისიც გაკუჭთილივითა ექონდა გაზე-
 ნირებული. მაგრამ, თავქარიანო ტაძუკო, აქ
 მოდი; შემწობას არ დაგებურებ, — ამისთვის მაინც,
 რომ შესაძლებელია საბედნიერო იქმნეს კავშირი
 ესე ჯ სიკეთე დიდი შეუდგეს; შესაძლებელია
 ნაცოვის უყად შექსეკუალოს სიმულილი, მქსლ-
 თაგანვე რომ ჭყოფს ორს თქვენს ვუარსა.

როძეო. თქ! წავიდეთ მამაო! დიდად გეპურები.

ლავრონტი. სიწყენარეა, შულო, საიმედო ჯ
 აჩქარება — საქმის წამსდენი. ვინც ვარბის ის
 უფრო ადვილად წაიქცება ჯ თუ წაიქცა, უფრო
 შიიმედ დაძედება. (გყლან.)

ს ი ლ ჯ ა IV.

ქალაქის ქუჩა. შიდიან. ბენეოლით ჯ მერკუციო.

მერკუციო. სად ეშმაკში უნდა იეოს ეს როძეო? ჯ
 იქნება წუსელის შინ არცკი ეოფილა.

ბენვოლიდიო. არა უფილია. იმისმა შესურმა
მიხსნა, სულ აღარ შეძისულაო.

მერკუციდიო. ეს ვაცრეცილი ზე მარმარილოს
ეულისი რონალინა ასეთს საქმეს დაჰმართებს მე
ვიცი, რომ ვაგიციებს.

ბენვოლიდიო. ბებერს კანულებს მის წულს
თეიბაღდს წინი შეუცხავნია ბიძახეძთან თქუცნს
შულს რომეოს უბოძეთო.

მერკუციდიო. ხმალში თუ ითხოვს?

ბენვოლიდიო. ითხოვს ზე რომეოც ვასცემს ნასუსსა.

მერკუციდიო. წინის ნასუსს ვინ ვერ დასწერს,
ვისაცაი წერა შეუძლია.

ბენვოლიდიო. დასწერს კი არა, თითონ დამწერს
ვასცემს ნასუსსა, ზე ვარწმუნებ, დაუმცავებს,
რომ იმას დაუხველად ხმალში ვერავინ ვაი-
თხოვს.

მერკუციდიო. რაღა ვათხოვნა უნდა საწყალს
რომეოს, შეუდარი ზე შეუდარი, იმისს მოკულებს
მადენი კი აღარა მოუხდებარა. ერთი შავი თუალი
თეთრის ქალისა ზე იმისი ვანი; ან ერთი განძე-
ორება საგრდიალოს შაიისა. ბრმა შემუხლდე
კუნიდონის ისარი აკი შივ შუა ეულში აქუს
მონუჭდრებული. რაღა ხმლისა მსცხელა ზე მეცდრე
თეიბაღდს როგორღა უნდა დაუდგეს წინა?

ბენვოლიდიო. ეველა კარგი, მაგრამ ეს თეი-
ბაღდი როგორი რა ბმანდება?

მერკუციდიო. თეიბაღდი? ერთი მხირბული რამ

შეომარი: ისეთის წდილობითა ზ ისეთის თავანით მოჭკლავს კაცსა, რომ უკეთესი აღარ შეიძლებოდეს. თუ არ რიგითა ზ სოძით, იმისაგან ბრძოლა სომ არ იქნება; ყოველსავე დათუალიერებს, სიმაღლესაც, სისქესაც, განსაც ზ სამის დათვლას გერ მოასწრებს, რომ ვაგისტუმრებს კიდევცა. ერთი, ორი, სამი იცევს ზ შესამე თქმასედა სამი გოჯის სიღრმეთ იგრძნობ შეს ეულში იმისს სძალსა. ისეთი კაცია, რომ შორიდამ შეს ლილს ამოილებს ნიშანში ზ დაცდენა შეუძლებელია. ერთის სიტყვით, მბრძოლი არის რაღაც თავსედი ზ სძლის გამაშულებად ყოველთვს გამწნადებული, გინდ დამწყობი იყოს ხსუბისა, გინდ მიძყოლი.

შოგა რომელი.

ბენვალდიო. აგერ რომელი, აგერ რომელი!

მერკუცდიო. ხსიოივით არ ხამომხმარა. — რას გამოუკულისარ აგრე? აბა ერთი ის ლექსები გვითხარა, ბეჯარა, რომ წყაროსაგით ადენდა სოლმე; შეს ქალს რომ ლაურა შეგადაროთ, მეონია მოსარეცხედ გამოხნდეს, თუმცა პოეტი შესედეკი უკეთესი ჭკადა მოტრფილედ; დიდობა ინდოურს ვეპანებოდა, კლეონაგრე — ბოშის დედაკაცსა, ელენე ხინეთის სათუნსა, ჭერო გომბილია; თისბეს იქნება თუალედი ჭქონიყო კარგი ზ სსუკი არაფერი. — უფალო რომეოსალამი თქუწნს ფრანციკულს გამოთქმასა; ბონეჟერ მოსიო! — სწორე მოგასენო, წუსელის კარგათ დავეთესე.

რომეო. გამარჯვება ორთავე! როგორ თუ
დავთესეთ?

მერკუციო. რაღა დავთესე; აწლიდამ ვაგვი-
სსლუცი ზე ის იყო.

რომეო. მოძივდევ, ხეძო მერკუციო! საჭი-
რო საქმეები მქონდა ზე საქმეების შექონს სომ
ნება აქუს, რომ სდილობას უოჯა ვადაუდევს.

მერკუციო. ამისთანა შემოსრქვაში დასჯურია,
რომ კაჯმა თავი მოიღრიკოს საჭიროების წინაშე.

რომეო. ან არა ზე ბოდიში ვადინადოს.

მერკუციო. მართალთა ვაგიჭირდებ; მე შენ
ვითხროა თავის დაკურა არ იჯი.

რომეო. თუ არ სდილობას, მე მიხვც სხუას
არასა ვხეძობ.

მერკუციო. სხუას რაღას დახეძებ, ყოველივე
სდილობის ყუბილი ზე თავაზიანობის გარდი შენ
ვასლავან სამსასურში.

რომეო. ყუბილები ზე გარდიკი არა ზე გარდად
გამოკრული ლესცი კი მასლავს, აა, წაღუნსედა.

მერკუციო. მამ მოძეე ზე ვიართ, მანამდი-
ხინ ხეჭნს სუმრობას ძირი ვაუკუდებოდეს.

რომეო. ვაცუქთილი არაგარგარა, თორემ ნება
შენია.

მერკუციო. არიქა, ბენვოლიო, მოძეშველე,
თორემ დაძიდვა ტეკუცა ზე ვონებაცა; ველარ
მოფიქვი.

რომეო. ქუსლი ზე ღესი მაგათა, თორემ

ვაგსწარ ეს ეს არის.

მერკუცილო. თუ შენი ტყუა ფრინველს მოჭყვია, მე უპატროვანთ ვასლივარ; ჩემში სულ არ არის იმდენი ბაჭის თვსება, რაც მარცო შენს ნეკშია. მაგრამ იქნება შენ მართლაც ბაჭი გვეგონო.

რომეო. ჩემს სიჯიჯივლეში სსუა არა მცოდნე-ბინარ რა, თუ არა ბაჭი.

მერკუცილო. გამითვინილდი, თორემ მეც სუმი-რობისათვის შეე ყურში მოგაფრინდები.

რომეო. ვიცი რომ ძალიან მკებნარი ხარ.

მერკუცილო. დღეს შენი ტყუა ისე შეაფეა, რომ კბილსა ჭსტრის.

რომეო. საქმეც ევ არის, რომ ბაჭს მოუ-სდეს სანელგებულად.

მერკუცილო. ერიჭა! შენი ტყუა სეულ-თათმანივით არის მოქნილი; — ვასწევ ჭ ვოჯი აღლად ვაიტი-მება.

რომეო. ნებას ვამლეგ ჭ იმიჯომა.

მერკუცილო. ძლივს! მადლობა ღმერთსა! ამა ევ არა ჭსეობია გამეშებულს მოაჩიყვესავით კნა-ვილსა? ახლა სწორეთ რომეო ხარ, ის რომეო, რომ იგი ქუჭყანაში როგორ უნდა იჯსოვრო; ისეთი რომეო, როგორიც დაბადებულხარ ჭ ვას-დილხარ. გამომჯიგებული სიყუარული რალაც რამ სისუულევე ისეთი, რომ აქა-იქ დაეხეცება ჭ არ იჯის თავისი ჭკრიალა სად მიჩქმალოს.

ბენვოლიო. მანდ შედექ, მანდ შედექ.

მერკუციო. ეინდა ხემს ჭიქას დაუცო, რომ სული არ ამოუვიდეს, ეანა?

მენვოლიო. შეშინია, შენი ანაგი მეცად არ გააჭიანურა.

მერკუციო. სულაც არა. ეს არის, დავჰსცა-
ლე ხემი გუდა ზ სსუეს უთმოზ ადვილსა.

რომეო. ყველას ევა ჰსეუბდა, დამიფერე-
შაფლენ. შიდა ზ ჰეტრე.

მერკუციო. ავერ ერთი, ავერ ერთი!

მენვოლიო. ერთი კი არა, ორია: ერთი ხონსა
ზ ერთი კაბა.

შიდა. ჰეტრე!

ჰეტრე. ბატონო!

შიდა. ხემი შარათ, ჰეტრე.

მერკუციო. შიართუ, ჰეტრე, შირსედ შიიფა-
როს; ისევ შარათ ჰსეუბია.

შიდა. ბატონებს გავშარფოს.

მერკუციო. სალამო სუბისა, კეკლეუცა!

შიდა. აგრე დავჯანებულოთ თუ?

მერკუციო. რა საკურეელოთ. რა სანია მხემ
შუადღეს აკოცა ზ ვადანსარა.

შიდა. ხეცა რასა ჰროცემს. ვინ არის ესა?

მერკუციო. კაცი ვარ, ღუთის განხილო, —
თავის თავს რომ უწყურებოდა — შაშინა.

შიდა. ქა, რა ნასუსია, თავის თავს რომ
უწყურებოდა! — კარგი სიტყუაა! ერთი შიბშინეთაქ
ემასული რომეო ვინა შმანდება?

რომეო. მე შემოდლა ვითხრა. ემაწვილს რომეოს როდესაც იბოვნი, ისეთი ემაწვლი აღარ იქნება, როგორიც, მენა რომ დაუწვევ მაშინ იყო. ამ საეღისა ყველაზედ უფრო ემაწვლი მე ვარ, — თუ უფრო ცუდი არა ვარ.

მიძა. ეგ ღილ კარგი.

რომეო. როგორ? ცუდი ზ კარგი?

მიძა. თუ რომეო თქუენსა ბმანდებით, თრიოდ სიტყუა მაქუს ცალკე მოსასსენებელი ბაცონო!

ბენკოლიო. უთუთ ბაციოსანი რამ ექნება სათქმელი.

მერკუტიო. მაშუალი იქნება, რაღა ბეერი ლანარკი უნდა.

რომეო. (მერკუტიოს.) კურდღელს რომ ჰსდევდი, რა იქნა.

მერკუტიო. მე რომა ვჰსდევ, ის კურდღელი არ ეასლაგს, უკაცროვადსაყოფოლებული მაინც არ არის. (სიძღვრის მოქუენსა, მაგრამ მაშინვე მიუბრუნდება რომეოს.) რომეო! დღეს მამაძენთანა სარ სადილათ თუ არა? ხუენ იქ მივალთ. —

რომეო. მეც მოვეწვევ. (მერკუტიო და ბენკოლიო წაიღენ.)

მიძა. ერთი მიბმანეთ, ეს ვაუზდელი ვინა ბმანდება?

რომეო. ეს ის არის, რომელსაც ლანარკი უყვარს ზ ერთს წამში იძღენს იტყუს, რომ გამაგონმა ერთს თვეშიაც ვერ მოისმინოს.

მიძა. თუ ჩემსედა ჰბედავს რასმე, მე ვაჩუჭ-
ნებ ყბედობა როგორი უნდა, იმასაცა ჯ ოჯს
იძისთანა მაწანწალასაც; ჯ თუ მე ვერ მოვასწერე,
მოძნერსებულსაც ვიძოვი. — ბრიყვი, სულელი!...
საღასანა ჯ მათანთაღა სომ არაფინა ვგონივარ
მე იძასა? (აეჯრეს.) შენ რაღას ვაჩერებულსარ
მანდა, — ბირო დაცილია ჯ უფს უცდებ, რას
მიბედვენ!

ვეტრე. მე არაფინ მინასავს, რომ თქუჭნთუს
შემოაქედოს რამე! თორემ რომ მენასა, ასეთს
საქმეს დავმართებდი, რომ თავბედისაც ვეღარა ვე-
გორა. სძლის ამოღება კი არ ვამიჭირებდა, თუ
სახსუბარი ვამონხდა რამე, შერე ჭანონიც თუ
ჩემკენ იქნა. —

მიძა. თავი არ მამიკუბდება, ამისს ვაფერს მაინც
არ ჩავიყოლებ, რომ რაც უნდა დამეძართოს.
როგორ თუ ეს მე შემომბედოს ვინმე! ის ვარ-
ყუნილი ისა! — (რომიოს.) თქუჭნთან ბრიოდ სიჯ-
ყუა მაქუს სათქმელი: როგორც მოვასწენებდით,
ჩემმა ყმაწვილმა ქალბატონმა ვამომეწაფნა თქუჭნ-
თანა, ჯ ასე დამბარა რომათ... მაგრამ, არა,
ვერ ნება მიბომეთ ეს ვაგაშინჯოთ, რომა, თუ,
როგორც იცევიან, ვიყუბის სამოთხეში შევიყვა-
ნით ისა ჯ ვამოგისულულებითა, — ძალიან ცუდათ
ვინებებთათ; ამიტომ რომ ძალიან ყმაწვილია ვეგრა;
ჯ თუ მწუსარება მიგიყენებთათ რამე, ოჯასის
ქალია ისიცა, ჯ ნუ გვონით რომ შეგარჩინონ...

რომელია არა, ჩემო შიშა! ოღონდ თქვენს
გაზდილთან ჩემი თავი კეთილად მსვენეთ ჭ ლტყობას.
ფუფუყა...

შიშა. აე კაცი! ზდილი ჭ ბაჯიოსანი! გეყუყუ-
უთუოთ ვეყუყ! ოჰ! რა სინარული შეუღგება!

რომელია. რას გეყუყ, შიშაგ! მეონია გერ მისტელი,
შე რაც ვითხარი.

შიშა. ამას ვეყუყ, ბაჯიონო, რთვორც კეთილ-
შობილს კაცს შეეფერება, სწორეთისე დათვიცა ძეთქი.

რომელია. ასე მოახსენე, რომ სადილსუკან
შობმანდეს გასანდობათ, აე იქ, სენაკში; შიშა ლავ-
რენტის ვაენდობა ჭ გუჟარსაც დაიწერს, -ეს თქვენსა.
(ფულიო სესე ქისას ალევს.)

შიშა. აჰ! არას დროს, ჩემო ბაჯიონო! არას
დროს არ გამოგარამვეთ.

რომელია. არ შეიძლება. უთუოთ უნდა გამომართვა.

შიშა. (გამოარამევს.) ნება თქვენსა. შიშა დღეს
ნასადილევსა? დიად კარგი. უთუოთ შიშა.

რომელია. თქვენს კი, ჩემო შიშა! ადიმ ვალა-
განს იქითა შეიყდიოთ. ჩემი შსანურიც იქ ვიასლება
ღ ერთს ბაწრის კიბეს მოგართამევს, ჩემს საცხოვ-
ნებელში რომ უნდა ამიყუებოს ჩემს მეუღლესთან,
ასლა მშუდობით. ფრთხილათ იყავით, არაგინ რას
მიგვიბუდებს ჭ თქვენსი მადლობის ვადასდა ჩემსეფ
იყოს. ურთვალეგით მოკითხუა თქვენსს ქალბა-
ჯონს ჩემ მამიერად. (წასვლას დაიარებს.)

შიშა. მალათა შინა შეოფმან. ვაკურთხოს,

შელო. ერთი სიტყვა კიდევ, ბავსონ.

რომელი. (მოგ ახე პიპსან.) რაო, ზემო კარგო მიძე!

მიძა. თქვენსი მასურნი როგორი კაცია, სან-
დოა თუ არა? სომ მოგესხეებთ, ხათქუძია:
ორნი თუ სართ, არა ფერი; თუ მესამე მოგეყმათ,
სიღუმდლოც გაგეყმათ; — ზე ორში თუ ერთმა
არ იცის, უფრო აღვილაღ დაიკვს. (*)

რომელი. ფიქრი ხუ ვაქსთ. ფოლადიგით
გამოუცილია ზემი კაცი.

მიძა. ამას იმიჯომ მოგასხეებთ, ბავსონო
რომა, როგორც მოგასხეებდი, ზემი ყმაწული
ქალბატონი მეტად კარგი რამ არის, — ღმერთმა
სომ იცის, რომა, იცით რა მოგასხეებთ, — სულ
ნაკარა რო იყო. — ჭო, დიალ! ერთი ყმაწულ-კაცი
გასლავს ვერონაში, ნარისი ქქვა, — არ ეწყებოდა,
რომ იმას მოჭყოლიყო საფანეში ზემი ვეულოვცა;
მაგრამ ნაწაწკუნას კი, თულოთ დანახუა ეყავრება
იძისი; მე ასე შეონია, რომ ეშმაკი უფრო ვიზი-
ოს ზე ის კი არა. სან ზე სან გამოსაფავრებლად
ვეცყვ სოლმე, ძალიან კარგი კაცია მეთქი ნარისი,
შემეწიერი ზე გონიერი მეთქი; იმაგ წამს ასეთი
ფერი ვადაჭკრავს სოლმე, რომ ქალღღიამ ასე
იყვით.

(*) ამისი ზედალი ქართული ანგაზა იყვს:
„სამ-ღუმდლისნ სამა იცის, სამ-ღუმდის იქით თეშა იცის.“

რომეო. ახლა მშობლით, ხეძო მიძა!
 მიძა. ღმერთმა სუ მოგაკლოს თავისი მოწყობა
 ლება! ზეცრე!
 ზეცრე. ბავონო!
 მიძა. ეს მარაო დაიჭი ზე წამიძელ. (წავლენ.)

ს ი ლ ვ ა V.

კანუღეცის ბაღი.

ჰემოგა   ჟულოიეტა.

ჟულოიეტა. ცხრა საათი იყო მიძა რომ გავ-
 გზავნე. ნასეგარ საათზედ მოვალო, ზირობა მოძუცა
 ზე ფერაც არსად არის. იქნება ვერ იპოვნა? —
 მაგრამ როგორ? — მიძა ცოცა კოჭლობს ზე ცრფი-
 ალების მოციქულს ისეთი ფრთები უნდა ესხას,
 რომ ფიქრის სიძალე ჰქონდეს, რომელიც ერთი
 ათად უმაღესია მისი სსივზედა. — ახლა მზე
 ზედა თავს არის მოქცეული ზე ცხრა საათიდან
 შუადღემდინ მთელი სამი მომაკუდინებელი საათია,
 თითო თითო საუკუნეს ოდენი, ზე მიძა ფერაც
 არსად არის. იმასაც რომ უმაწულობის სიმარღვე
 ზე სიფიქსე ჰქონდა, ისიც ისე მოიქცეოდა, რომ
 ხეძებან რომელსთან მისულოყო ზე რომელსგან
 ხეძებან, როგორც ვაძლი მივა სოლმე ერთის
 მასროლისაგან მეორესთანა. — მაგრამ მოხუცებუ-
 ლია საწყალი, ზე მოხუცებულობას სომ სიკუდი-
 ლისათვის უბიღია კელი. მოხუცებულობა მძიმეა

უქრავია, როგორც უცა ზე ფერიც ისეთი აქებს,
 ცრუცა ზე მკრთალი.

პოვლენ ბიძა ზე ნეტრე.

ჰყუდიგება. გმადლობ, მენ უფალო, ძლივს!
 ბიძა, ხეძო საყუარელო ბიძა, რა ანაფი? ნასე თუ
 გერა? ემ კაცი დათსოგე, რათ გინდა?

ბიძა. ნეტრე, მენ იქ ვარეთ მოცადე, ზღის
 კარგითან. (ნეტრე წავა.)

ჰყუდიგება. ასლა? ბიძაგ! თქუ! ღმერთო!
 როგორი დაღანებული სასე გაქმს? თუ ცუდი
 ანაფი იცი რამე, მსაარულად მაინც მითსარი; თუ
 კარგია ზე სომ წასდა, ცსურ ნარი რომ აერე ხამო-
 გიძა.

ბიძა. უჰ! აღარ შემძლია; ერთი ბეწუა მაცა-
 ლე ქალი, სული მოგიბრუნო. ვაჰ ხეძი მკლეების
 ბრალი; რა გსა გამოვიარე!

ჰყუდიგება. ნეჯავი მენ ხეძი მკლები ექონ-
 დეს ზე მეგი მენი ანაფი ვიცოდე. ვნასოთ. თქუ
 ღმერთის გულსათს ილანაოკე, ხეძო მიძუნაო!

ბიძა. ღმერთო! რა არის აერე აქარება? ერთს
 წამს როგორ ვერ მოცდი? გერა ჰსედავ რომ
 სული მიეუბდება?

ჰყუდიგება. როგორ გინდა დავიფირო, როცა
 მაგას კარგათ ანაჰ, სული მიეუბდებაო. თქმის
 დავიფირობის მიხედნებს ასეთს ღროს ანდომებ, რომ
 თქმის სულაც არ მოუნდება იმდენი, რაც ანაფი
 მოგაქმს; კარგია თუ ავი, ეს მაინცა თქუ; მითსარი,

ერთი სიტყვა მიიხარო ზ სსუა მერე იყოს. ამა?
აგია თუ კარგი?

ბიძა. შე ზ ზემა ღმერთმა, კარგი რჩევაა?
შენკე, უმეტესათა, არა ვაგვეგებარა! რომეო! არა
შე იმაზედ არ განბობ ამას: თუძეა პირის სასე
იმისი შეუდარებელია, მაგრამ ეს რას დაუძლის,
რამ იმისი მოყვანილობა ყოველს ქებაზედ უძე-
თებს იყოს; ასლა გელი იმისი; ასლა ფენი, ასლა
ტანი! მაყდენი სათქმელი ვი არა არის რა, მართა-
ლია; მაგრამ ადამიანის თუჯალს უკეთესი თავისს
ღღემა არა უნახავსრა. წდილობის ვუკვილიაო,
არ ითქმის, მაგრამ პირობას ვაძლეე, რამ სასია-
თით სწორეთ კრავია, ბაჯკანი. ასე, ასე ზემო
ნაწაწკუნა! ღმერთს მაღლობას შექსწირავდე სოლმე.
ერთი მიიხარო, სადილი მიიხარესს მისა, თუ ვერ
არა?

ქუთაიეტი. ვერ არა, არა. — რასაჯ მეუბნები,
ეგ სომ მეჯ ვიჯადი. იმან რა ვითსრა, ზემო
ნაწაწკუნა მიძუნაო, იმან?

ბიძა. იმან ასე მიიხარა, — მერე როგორ მიი-
ხარა, — დიდის წდილობით, დიდის თავისით, დიდის
ნაჯივისეკითა, რამ მეჯი არ შეიძლება, — სწო-
რეთ საანობანია. დიდი ქალბაჯონი საჯა ბმანდება?

ქუთაიეტი. დედა ზემი? — სეჯა რა ვქნა?
შინ არის. საჯ უნდა იყოს. ერთი იფიქრე, რა
ზემი ნახუნა ვეჯა: ადიდის წდილობით, დიდის
თავისითა. — ზ ქალბაჯონი საჯ არისო!

ძიძა. რა არის, რა მოუთმანგლონაა ასლა გვა? ზემის დალალოულობისათჳს მალამო გვიანა იუჲ ამას იქით შენ თითონ იმოჯიქულე, როგორც გერხიოს ისე; შე ალაჲ შემიძლია.

ჰყუდივტა. ვაგაერდი, ძიძავ? — გარცია, ანა ვნასთა; რა დავბარა რომელი?

ძიძა. აღსარების საქმელად წასულის ნებამოიითხოვე, თუ არა?

ჰყუდივტა. გამოვიითხოვე, ძერს?

ძიძა. მამ ნაჯრი ლავრენჯის სენაკს უნდა მისუდე. ქმარი გიჯდის იქა, რომ შეგიბოთას. აჲ! რალასე ვაწითლდი, თუ აგრე არ ვინდოდა. შენი ლოყების ვაწითლებას ბევრი კი არა უნდარა. წადი, საყარში წადი. შე სსუაგანა მაქუს საქმე, ბაწრის კიბე უნდა მოვიტანო, რომ დალამებისას შენი ქმარი თავისს ხიჯის ბუდეში ავიდეს. შე თქუძნთუნა ვჰსწეგ ამდენს ეაფასა. — თქუძნ სისარული, მეკი ეაფა. სადილის დროა. — სენაკში უნდა მისუდე.

ჰყუდივტა. მივალ ბედის სანავენელად, საყუარელი ძიძა. მშულობით (ძიძა გრის მსარევედ წავა, გოლივტა შეორევედ.)

ს ი ჯ ვ ა VI

ნაჯრი ლავრენჯის სენაკი.

შემოვლენ ლავრენჯი ზე რომელი.

ლავრენჯი. უფალო, შენ მოჰსედე წმიდასა

ამას უღუღილებასა ზ ვვისსენ განსაცდელისაგან,
რათა არა შევიდეთ სინასულსა. —

რომეო. იყავს! მაგრამ ქუჩუკანასკელ რაც
მწუსარებაა, სეულ რამ შეიკრიბოს, მაინც ვერ
უწევს იმ ბედნიერებასა, რომელსაც მე გჭეკრძნობ,
როდესაც იმასთანა ვარ. იღონდ მენ შეცვაუღლუ
საღმართას ღოუცუა გურთსეფითა ზ მქუ რაც უნდა
დამქმართოს. რაკი ვსულიეცა ხემა იქნება, მე
სხუას აღრას დავსდევ.

ლაგრენტი. აგრეთი მძნგარე ცრუვალება
მძნგარეთაც დაბოლოებება სოღმე. თაფლი ცვი-
ლია, მაგრამ ვადაჭარებება იმასაც ამქარებს, ზ
შემრწუნებუელი სტომაქი იმასაც სიმქართ ვან-
დგენის. სიქნართ, წომიერებით იეჭარებოღეთ,
მჯლო, ურთაერთარს, ზ მსოლოდ მაშინ ვანგრძე-
ლდება თქუჩნ შორის სიეუარული. ვისაც სავანსეღ
მისგულა ჭსურს, არც მომეცებუელი ანქარება ჭმარ-
თებს, არც მომეცებუელი დავანება.

შეოვა ჟიულოიეტა.

ლაგრენტი. აა სასძლოცა! ფენი, ესრეთ მსუ-
ბუქი, ვერაოდეს ვერ წარჭსტუქსთს ღოღსა უფლის
კარის ბჭისასა. მადსა სეღან ქალწულისასა, რომე-
ლი ჭმინავს ჭერძი, მისს სსიფით მოხილი, მა-
ღუმს ცრუთაღსა ვიდოდეს უშიშად ზ დაცემა
არა იშიშუთს. — ესრეთ მსუბუქი ამათება იგი,
რომელსა ეწოდების სიეუარული.

ჟიულოიეტა. მუღონა თქუჩნდა, მამღუარო

წყობა წმიდაო!

ღაბრენტი. ხეცნ ორთავ მადიერად რომელი
გადაცისდის ძაღლობასა, შულა წყობა.

მსულოცვა. ამასაც მადასვე მოვასხენებ, თუ
არა, ძაღლობა მისი ვადამეგობელი მოძივა.

რომელი. ოჰ! მსულოცვა! თუ შენის ბედნიერ-
ბის საესებაც ისე სრულია, როგორც წყობისა ზე თუ
ნიჭი იმის ვაძინაჯსათვის შენ მეცი ვაქებს
წყობსედა, განაბინეე ამ ჭაერში, ვაის რომ ვეგ-
ღაა, — სუნი შენის სუნსელის ქშენისა ზე შენმა
დამამტკბობელმა სმამ ვამოჭსთქებს ვანუცდელი
სისარული ხეცნის აქ სილვისა.

მსულოცვა. ჭეშმარიტი ვრძნობა, რომელიც
საქმით უფროა მდიდარი ზე არა სიკეთა, — ვერას
ამაო სამკაულს ვერ მითხუბებს ისე, როგორც სინა-
მდეილესა ზე სიწოდელით ვამოცხადებასა. ღარიბნი
არიან ისინი, რომელთაც იციან ანგარიში თავისის
სიძდიღობისა. წყობი წილელი სიერარული ისეთ
სიუსუქმდის არის მიწენილი, რომ წყობის საუნჯე-
სს სასეარსაც ვერ დავჭსთიული.

ღაბრენტი. აქ მოძიეეით; მალე შევასრუ-
ლებით. რაც უნდა ვსურდეთ, მარტო ვერ დავცე-
მებთ, ვიდრემდის წმიდა ვეკლესია არ შეეცერთ
სორეცებით ურთიერთარის. (გაგუნ.)

(ღასსრული იქნება შემდგომს წიგნში.)

ვაძოჩენილი მსედარი

ბ ა ი ა რ დ ი .

აეგრე დიუჯგრალი, შედეგ ვაძოჩენილი მსე-
დარი ბაიარდი, დაბადა 1476-სა წელსა მასლო-
ბლად ერენბლისა, ბაიარდში, თავის მამის უი-
სეში. მისი მამა იყო მოხუცი, დაჭრილი მსედა-
რი. ვეარი დიუჯგრალისა იყო წარხინებული
უკეთილშობილესი დოფინის არაგონსიაში, რომ-
ლისაჲ კეთილშობილნი შევლადვე განსსუგდე-
ბოდნენ მსნეობითა ჭ ამყად უწოდებდნენ თავის
თავს ვერენად ფრანსიის კეთილშობილთა. ბაიარდი
იზრდებოდა თავის ძმებით ჭ დებით მამის უისეში
ხეულებსამებრ მაშინდელთ კეთილშობილთა, აღსრ-
დის დროს მიაქცევდნენ ეურად-ლებასა უმეჯეს
გარეგან სიძარდეზედ ჭ ძალაზედ ჭ არა გონების
განათლებასედა, რომელსა საჭიროდ რაცხდენ მსო-
ლოდ სსულოიერას წოდებისათჳს. ემაწჳლნი,

რომელნიცა არ ემსაღებოდნენ სასულიეროს წოდებისათჳს, კითხულობდნენ სკოლას ჭ თუ კითხულობდნენ რასმე, იმასაც რიცხარულს რამანებს; მაგრამ სსეულის სიძარდით ბეგრიით სკობდნენ ასლანდგლით განებეირებულთ ემაწულთ. ისინი სიემაწვილითვე ეხვეოდნენ შშიძეს აღჭურვას, რომელაც არ აფიქროებდა მათის მოძრობის თავის უფლებას, ამისთჳს რომ, იმ იარაღში მათ შეეძლოთ თამაშობა, გარდასვტომა ღიძს იხრილვებზედ უუხანგოთ შესვტომა ცხენზედ ჭ უკიბოთ ასვტაქჳს კედლებზედ ჭ სსუხანი. ამგვარი ძალა ჭ სსეულის სიძარდვე იყო საჭირო სალხისათჳს, რომლისათჳსაც ჰირველო საქმე იყო ლაშქრობა ჭ არ ამისთანა ლაშქრობა, როგორც ჩვენს დროს, როდესაც სასოგადო სძარებამ თათუ იარაღისამ გაქარვა განსხვავება ძლიერისა ჭ სსესისა. —

ზარბაზსებთა ჭ თათთა რასაკურდელით სძარობდენ შეთხუთმეჯეს საუკუნოს ბოლოს, მაგრამ უფრო იძუათთ ვიდრემც ესლა ჭ რადესაც კარგათ არ იყვნენ მომსადებულნი არ ჭქონდათ ამისთანა ძალა.

ბიარდი იყო 13 წლისა, როდესაც დიუჯერალმა, ძალსუცებულმა რიცხარმა შოისძო თჳსი შჳლები ჭ თჳთეულს მათგანსა ჭკითსა: რაგვარი ცხოვრება სურს ამოიხზიონ თაგისათჳს? უფროსს სურდა ღარხიძე სამშობლოს ცხენში მამის შისის შემწედ შინაგან შსრუხეგლობაში; ორმა უხცროსებმა სთხოვეს, რომ მათ ღაწეებინონ ჭსწავლა,

რომელიც იყო საჭირო სასულიეროს წოდებისათვის. მხოლოდ ერთმა პეტრემ ისურვა ფრანკიაში სამსახური, როგორც მსახურებდნენ მისნი ომში, დასოცოლნი ანანის ანა, ანანის მამა ჯ ანა. მამამ აუკეთა მის აღმორჩევა ჯ სთხოვა გრენობლის ეპისკოპოსს, მასლობელს ნათესავს, რომლისაგან და შეანდა ცოლად, — მისი განწყობა რომელსაჲ წარხნებულ კაცთან, რომელთანაც ასალ ვასდა უმაწვლს შეძლოს მსწავლა კარვის ქვეყნისა ჯ მიიქცება კეთილმოძილულის მაგალითისა. ესეთი იყო მაშინდელი ხეყულება. ერთეული მოსამსახურე რიცხარის ბაიარდისა, რომელმანც დასცვა ხინებული მარტივი მოთხრობა, თავის ბატონის მოლაქებაზედ, აღვიწერს იმის მშობლებთან გამოხალმებას: დედა მისცა ასალ ვასდა პეტრეს მომორების წინათ ანტარა ქისით ფული ჯ ოთხი რხევა: რომ მტკიცედ დაიკვას სასოება მღუთისა, უყუოდეს სიძაროლეს, ანტივს მსყუძდეს ჯ სდილობით ექვეოდეს თავის ცოლებს ჯ მტკიცედ ფარვიდეს ჯ შეეობობდეს ღარიბთა, ქურბთა ჯ ობოლთა. უფლები მალე დასარვა, რხევაკი დაიძარსა სიკუდილადმდე. გრენობლის ეპისკოპოსმა გააქმესა თავისი მისი წული ანკათ გერკონისა კარლსაგონისის სასახლეში, სადაც გაატარა დრო რამდენსამე თვის. მერმე გერკონმა დააბრძა წასვლა ფრანკუსის კოროლთან, კარლ მერვესთან, რომელიც სცხოვრებდა ღიჯანში ჯ წაიყვანა თვისთან

სსუთაჲ შორის მოსამსახურეთა ნაჲი დიუცეგრაჲი.
 სასოგადო ყურადღება იყო მიქცეული ცამეტის
 წლის ემაწლსეჲ, რომელიცა კარგად მოისმა-
 რებდა თჳსა ცხენსა, ზე იმ დრომდე იყო მშვიდი
 ზე მორცხუ, როგორც ქალი. ფრანკუნის კორი-
 ლმან გამოხატოვა ბიარდი უწინდელს ბატონს ზე
 მისცა ჰსწავლის დასასრულებლად თავის ნათესავს
 გრადს ლიუკსენ-ბურგმისას. ოთხის წლის ბოლოს
 ბიარდი გასდა პირველი მსედარი. — მსეგვსად
 მამინდგოთ ფრანკიის კეთილშობილთა, მან დაიწყო
 სამსახური ცხენიან ფარში. ძველითი ფარი, ვარდა
 უფროსებისა იყო შედგენილი მდაბალისა ხალხისა-
 გან, ნემენცების ზე შეეცარიის მოვამაგირებთა
 გან, რომელნიცა ფულისათჳს ემსახურებოდნენ
 ვისაც სურდა, წინააღმდეგ თავიანთ შემამულებთჳს.
 თუმიცა მშვიდობიანი დრო იყო, მაგრამ ბიარდმან
 გამოიჩინა თავი, ცურნირებსეჲ გამარჯვებითა,
 რომელთმაც მბრძოლველი კეთილშობილეთა, უსა-
 ქმურობისგან მოწყენილი ქალების წინ გამოი-
 ჩენდა ძალას ზე გაბედულებას, სადაც სძირათ
 იყო სიკვდილისა შიში. ამხანაგებთა ზე ლარიბთა
 უყვარდათ იგი ხასიათის სიწრფელისათჳს ზე დაუ-
 სრულებელის სიუსვისათჳს. მეგობრებთა ზე მცერთა
 უყოფდა თავის უკანასკნელს ქონებასა ზე არ ფიქ-
 რობდა საკუთარს საჭიროებასეჲ, იგი მლიგას
 გამოდიოდა ემაწვილობისგან, მაგრამ რადგანაც
 იყო რიცარი უშიშარი ზე უსამეღებო იყო

გამოჩენილი.

1494-სა წელსა კარლ მეგრე წავიდა ღაღის
 ვაჩიოთ იჯალიაძი. ეს იყო დასაწყისი იჯალიის
 ომანობისა, რომლითაც დაიწყოთა ახალი ისტო-
 რია ევროპისა. ამდროდენ სიკუდილადი ბაიარდს
 არ დაუწყებიათ თავი ომანობისათჳს. ლაშქრობა
 კარლისა, პირველათ იყო ბედნიერი. იმან გიარა-
 შთელი სიგრძე იჯალიისა, რომელზედაც ჰქონდა
 მეძევდრობითი უფლება. ფრანსუესებს უკუდათ
 სისუსტე იჯალიანელთა, რომ ისე ადვილად დაუ-
 ტყვეს უცხოთს ქუჩების კაცებს, უძურფასესი
 საკუთარება კაცისათჳს უფლება ზ სამშობლო მი-
 წა. თავის სიწრუკეში ზ უზღელობაში, მათ
 მიაწერეს სულის სისუსტე იმბრწეინვალეს განათ-
 ლებას, რომლითაც, მართლად, მაშინდელნი იჯა-
 ლიანელები იყვნენ განსვავებულნი სსუა ხალსენი-
 თაგან. მაგრამ სამდვილი განათლება არა თუ არ
 ასუსტებს სიმხნეს, არამედ ამტკიცებს ზ აძლევს
 მას ღირსეულს მიმართვას. უპირველესი მიზეზნი,
 რომლითაც იჯალია დაემორჩილებოდა უცხო ცო-
 მთა, მდგომარეობდა მასში, რომ იგი იყო გა-
 ყოფილი ძრავალს სამთავროდ ზ რესპუბლიკად,
 რომელნიცა შეუდამ ებრძოდნენ ერთი ერთმანეთს
 ზ არ შექმლათ მეტეციედ დაკავშირება. მაგრამ
 კარლ მეგრეს ღიღსანს არა სჭერია ძალე დატყვერილი
 ნიანბლის მსარე, თუთ იმავე სიამოვნების დროს,
 როდესაც იგი ემხედებოდა ახალის ლაშქრობისათჳს,

რათა განდგინა ოსმალნი ეგროპითგან, ჭ ვანეთავის
 უფლებინა ძაქმადიანთ უფლობისაგან ქრისტეს საფ-
 ლავი, მის სცხო რომ თვთ ის ლიუდოვიკი
 მთავარი მილანისა, რომელმანც მოუწოდა მას
 თანა შემწყდ იტალიაში, ასლა შეერთდა ბაბასთან
 ჭ ძლიერის გენერალის რესპუბლიკასთან წინა აღმდეგ
 მისა ამ ეგვართ ფრანსუიელებს გაუჭრეს სამშობ-
 ლოსაკენ დასაბრუნებელი გზა. მისთანა ამბებით
 აღშფოთებულმა კარლმა, მოძალა ცოცხს სწობით
 თვისი უწინდელი აზრები, დასცემა დიდი ჯარი
 ნიანოლის დასაცვლად ჭ დანაშთების ევროთ მი-
 მართა სრულიყოთისაკენ. ცაროს მძინარის ბირზედ
 უცდიდნენ მას ფარსავის მსლობლად შეერთებულნი
 იტალიანეონი. გამბედავს თავს დასსძით, ფრან-
 სუსებმა გასრესეს პრავალნი ღვაწლი. იმან მთარ-
 თვა კოროლს წაოძეული თვთ მისიგან მტრების
 ბიარასი, ვაცხელეებულს ოში ბიარას მიაუტლეს
 ორი ცხენი. სამის წლის შემდეგ მოკუდა კარლ
 მერვე. შემკვდრე მისი, ლიუდოვიკ მეოთხემეცე
 იყო წოდებული ხალხის მამად, იგი განემსადა
 ხანსუბრად იტალიაში, საიდგანაც ფრანსუსები
 იყვნენ სრულიად განდგენილნი. იგი სდიდა თავის
 თავს მილანის სამთავროს შემკვდრედ. ბიარდი
 განსვავდა ომანობის დაწყების წინათვე. სდგენიდა
 რა დამარცხებულს მილანის ევარს, იგი მოძორდა
 თავის ამხანაგებს, რომელნიც იყვნენ მასედ უფრ-
 თხილესნი ჭ მარტა ერთად გაქცეულებთან შე-

აქრა მილანის ქალაქში. რასაკურთხევლია საჩქაროდ
 მამოურცვენ ზე შეიპყრეს იგი. ლიუდოვიკე ძირაძე
 ნაცოვისკა მის სიმსნეს, დაუბრუნა უფასო თავისუფ-
 ლება ზე იარალი. მაგრამ ზაიარდმა თითონ დასაყვა
 თავისი შეუდრძა, ფრანცელეთ მალე დაიპყრეს
 მილანის სამთავრო ზე ძეორეთ შევიდნენ ნიანოლში,
 მაგრამ მათ დაუთმეს უკეთესი ნაწილი სამთავროსა
 ფერდინანდ კათოლიკეს, ისპანის კოროლს. თანსძობა
 ფერდინანდის ზე ლიუდოვიკე მეთათნძევისა იყო
 მკორეს სნის ვადითა. 1502-სა წელსა, იტალიაში,
 სამსრეთის მსარეს მოსდა ოძიანობა, რომელშიაც
 ორივეს მსრიდგან იყვნენ წარჩინებულნი მხედა-
 რნი იმ დროებისა: ესპანის მსრით იყო მბრწყინ-
 ვალე მძლეველი მაგრებისა, გონსალვო კონდო-
 ანდიისა, რომელსაც უწოდებდნენ საკელს «დიდ-
 მხედარ მთავარსა» დონ ნედრო ნაგარისა, რომელ-
 მანც დაიწყო სამსასური სალდათობითგან ზე შეი-
 ქმნა გრადეი, მისთვის არა იყო რა შეუძლებელი,
 იმას შეეძლო ნაღმის გაყვანა ზე ასეთქა ჭაერში
 მალლის მთებისა, ნედრო დე ნევი კუსიანი, გუგო
 გლამის თვალებით, როდესაც იყდა ცხენსედე არა
 ჩნდა თითქმის, ისე ნაცარა იყო, მაგრამ მთელს
 ქვეყანასედე არ იწოებოდა იმისთანა გულოდი. მას
 არ ეძინოდა არც ცოცხალის მტრისა, ზე არც
 მოხეყნებისა, რომელსაც მაძინდელნი სალსნი
 მლიერ ერწმუნებოდნენ. ამისთანა გულოდობით
 დადიოდა ომში ზე მადიოდა იმისთანას ქვაბებში

რომელშიაც, ხალხს სჯეროდა, რომ ბოროტ სულებს ჰქონდა დიდი სიძლიერე. ფრანკულების მხრიდან იუვენს: ღობინი მეფის სასტიდგან, მოტლანდიის სტიურაგებისაგან, ლანაოსი, ოძის გელსედ აღრჩეული ფრანკულების მარძლად, ვაკვრგეშული ისპანიელთაგან. კარლმა დამტკიცა იგი ხარისხში, რომელიც იყო დამტკიცებული კეთილშობილთ წინააღმდეგთაგან, მონგოლთაგან მისიწეული მოსუკებული, რომელიც ვაჟმაწვილდებოდა. ზე ვასდებოდა იძის შევარდნად, რომ დაინახვდა იმბურკური, ფონცალი ზე ბაიარდი. საყელი ახალგაზდა რიცარისა იყო განთქმული, სძირ ოძიანონაში. თითქმის ყოველ დღეს, მან გამოახინა სამსედრო თვსება, რომლითაც დაასახუქრა ბუნება. ერთსელ მან შეიპყრო ცეუშდ ერთი წარჩინებული ისპანიელი, ალიონსო დესოტო მაიორ. მისის დასნის დროს ბაიარდი დაერქმუნა მის კეთილშობილს სიყვას ზე განათავისუფლა სედამსედგელობისაგან. ისპანიელს მალე მოეწეინა უსაქმურად ყოფნა საყრობილეში, ზე ვასცენა რა წავციონსანი რიცარული პირთა, ვაიქცა. ვანარუა ვერ მოუსდა. მეორედ შეიპყრობილი დონ ალიონსო, ბაიარდმა შეიგდო ჯინეში, საიდგანაც გამოუშვა ფასის მიცემის შექმე. ეს ფულები ბაიარდმა დაურივა თავის კელქეითებს. ამისთვის საკმაო იყო ერთი მსოლოდ წავციონსება. მაგრამ თავის მოყვარება ისპანიელის რიცარისა იყო ღრმად აღძრული. იგი.

უჩიოდა ბაიარდს სასტიკად მონაყრობასედა ჭ თვალ
 მსედგელობასედა. იმ დროს ამ ნაირი წაკიდება
 დაბოლოვდებოდა დუელით. სსუკა სამულობა ამ
 ეგარის უნატიოსნობისათვის არა იცოდენ რა, თუშუკა
 ბაიარდი იყო ძალიანი ავით, მაგრამ დუელი იმათ
 შუა იყო აუცილებელი. იმან ბრძოლის სიკუდი-
 ლამდის მრავალთ მოწიებთან ორისავე მხრიდგან,
 ბრძოლის დაწყების წინათ ბაიარდმან, დაიხოქა,
 წარმოსთქუა ლოცვა ჭ დაეცა მიწასედა, სვო-
 მაიორ იყო მოკლეული, მაგრამ ამ ეგარი ღვა-
 წლი ბაიარდის სიკოტსლეში იყო სვოცა, თუშუკა
 დუელი იყო სშირი იმდროს. მაღალი, ყველასაგან
 დამტავებული უშირობა მისი, იყო ძეგრაგებული
 მძღობიანობასთან ჭ გულის სიწოდგელესთან, ჭ
 ამივთამ ძეგრაგ ძესვდებოდა მას მისთანა საქმე.
 ერთსეღ იმან წაართვა ერთს ისანაიელს 1500
 ოქრო, დიდი ფამი, რომელიც უმეცესი იყო ამის
 სამშობლოს ქონებასედა ჭ სამართლით ეკუთვნოდა
 მას, მაგრამ ერთმა მისმა ამხანაგთაგანმა ითხოვა
 უკანახოდ მონაწილეობა მის სამოვარში, ბაიარდ-
 მან უარ ჰყო მისი თხოვნა ჭ მისცა საქმე გან-
 სასილაგად უფროსთა. მათ გადაწყვიტეს მის სასარ-
 გებლოთ. მაშინ გაყო დუელი მან ორ ნაწილად,
 ერთი მისცა შეწუხებულს წინააღმდეგს ჭ მეორე
 სალდათებს. მისმა სულ გრძელობამ მრავალნი
 გაამდიდრა ჭ თიოთხკი დარჩა უკანასკნელს ყამა-
 მდის ღარიბად. ამ ოში ფრანკულები იყვნენ უბე-

ღურნი. ივინი იყვნენ ძლიერ წინა დაუსდევლნი
 ჭ ებრძოდნენ გაბრთსილუბულის მტერს. დამარცხ-
 დნენ რა რაოდენიმეს ჩსუბში, 1504-სა წელსა,
 მათ სრულიად დაუტყვევეს ნიაპოლის კაროლუვეს-
 ცვო. ფრანცუზის ფარი მადლობელო იყო ბაიარ-
 დისა. ერთსელ მან გამოისსნა ივინი ვაჭირებეტი-
 სავან. ორთავ მტერთა ფარი იდგნენ პირ ჭ პირ
 ერთმანეთისა, ვარილიანის მდინარის წინ მდებარეთ
 კიდეებზედა ვიწრო ჭ ცუდი სიდი იყო საძიძო
 ვასსვლელად ჭ არ ამით დარწმუნებულნი ფრან-
 ცუზნი იდგნენ ბანაკად, თავისუფლად ჭ არ გში-
 ნოდათ მტრის თავს დასსმისა. ისანსიელთ შენიშნეს
 ვარეწავობა. ღონ პედრო ღეპაუცი დიდის ფართი
 დაჭეუა წელსა, ვითომც ეყებდა ფონსა ჭ იპითი
 მან შიბაერთა ყურადღება ფრანცუზების უფროსე-
 ბისა. მაშინ ორასმან უსენოლსანმან კაცმა შიბართა
 სიდიდაკენ, რომელსაც არა ჰეფანდა მტველი. მხო-
 ლოდ ბაიარდმა შენიშნა ეს მოძრაობა ჭ პირდა-
 პირ შიბართა, სიდიის სივიწროეს ვაშლის ნება არ
 მისცა იცალოივლებს. ისინი უნდა ვასულ იყვნენ
 სამსაშნი ერთად. ამითი ისარგებლა რიჯარმა უში-
 შარმა ჭ უსაყუმდურომ. იმან ჩავარა წელში
 შიწინავე მტერი ჭ სსუათ წინააღუდეგა შემწეობის
 შიასვლამდის, უსწრო ბრძოლა. კაროლმა ამ საქ-
 მისათუზ შიწიარა ბაიარდს შემდეგი სიტყუებთი:
 «ამას ერთსა აქუს ძალა მთელიის ფარისა». ფრანცი-
 ვლიებს ვაშისვლის შემდეგ ნიაპოლიდგან უსაქმუ-

რობა ბაიარდისა არ იყო სან ერძლივი: მან უხვეგნა ლიუდოვიკ მეთოისმეცეს ვენუის ალების დროს, დიდი სამსახური. კამბრის ზირობის შემდეგ რომლითაც შეერთდნენ, წინა აღმდეგ ვენეციისა: ძალა ნემეცის იმპერატორისა, პაპის კოროლთან, ვარდა იტალიის სამთავროთა, რომელნიცა იყვნენ დიდის სხილვან რესპუბლიკის მოშურნედ, ბაიარდი გამოხნდა კიდევ იმ ალავს, სუცა ჭქონდა ზირველი ღვაწლი; იმ დროს ვენეციას ჭქონდა კეთილშობილი ბრძოლა: მათ შუქკრიბეს თავიანთ ბაიარსქვემ მხალვანდა იტალიელები ჭ მჩუჭნეს საღმრთო საგანი ვერაინობისა, რათა გამოიხსნან თუთ მხარე უცხოთა თესლთავან, რომელნიც თავსედად იყოფდნენ იმათ მხარეს. მაგრამ ბედმა უღაოცა რესპუბლიკას, რომელმანც იმ დროდის არ იცოდა მარცნი.

14-სა მაისს 1509-სა წელსა, ანიალოდოს მახლობლად, ვენეციის ვარი იყო სრულიად დამარცხებული ფრანკუსენობისგან. ყვაგილნი იტალიეთა ყრმათა, უკეთილშობილესნი დაიხარცნენ, მძლევლთა აღიარეს დიდი სიმსნე დამარცხებულთა. ვენეციანელნი ამარცხებულთა ამბობდნენ რომ მათნი მხედარნი იყვნენ დაჭრილნი გულში. ბაიარდი იყო უზარტელესი მიხეზი ანიალოდოს ძლიერისა ნავიუს ომიანობის დროს. მან ათქმევინა იმპერატორს მაქსიმილიანს რომ მას ესარბება ფრანკუსის კოროლითათჳს იმისთანა მოსამსახურის ყოლა. შერე იყო ვაგნა ვნილი ფერსის გერკოვის მოსამსახურლათა წინა

აღმდეგ ზანისა იული მეორისა, ზაიარდმა კინაღამ დაიჭირა ცეცვედ მსხე ზანა ზე შექმდეცუც ვამოიხსნა სიკუდილისაგან, რომელსაც უწირებდა მასანათე.

1512-სა წელსა, ფრანკუტებს თითქმის ალარა ეოლიათ თანა მოკავშირენი. მათ უნდა ებრძოლათ იმ საკელშიფოებთან, რომელნიცა კამბიარში შეერთდნენ იმათთან წინააღმდეგ ვენეციისა. მაშინ უფროსობა ლიუდოვიკ მეოთხთმეცის ფარისა მიიღო ოცდა ოთხის წლის ნემურის გერცოცმა გასცან დე ფუაიამ. სამხედრო ასარგზობა მისი იყო მოკლე, ზე კარგი, რამოდენისამე თჳს შემდეგ მან დაიწყა თითქმის მიელი ჩრდილოეთი იტალია ზე აწირებდა ისანსიელებთა დასავლეთის იტალიისაგან გამოყრას. უმასლობელესი თანა მძრასველი მისი იყო ზაიარდი. ზრემის ლების დროს ზაიარდი უძლდა წინა ფარს ზე მაშინ მშიმედ დაიჭრა, ის გადაიყვანეს დაწყობილის ქალაქის უკეთესს სასლში. ზაიარდმა არ მიაჩვია ყურადღება თაგის ავთამეოფობაზედ ზე ზრუნავდა, რომ მასანსიელები არ შეეწუსებინათ ვანრისსებულთა მძლეველთა, რომელნიცა უარჯვიდნენ ბრემის ქალაქს. მორჩენის შემდეგ, მან არ მიიღო ფასი მდიდარის მასანსილის სოლისაგან, რომელიც, მაშინდელს ომიანობის ჩვეულებით, იყო მისი ცეცვენაწილი მისის მოცანილის ფულუმისა, დაუკრიგა მასანსილის ქალაქს ზე სსუა შესწირა დაწყობილის ქალაქების, ომიანობისგან აოსრებულს ქა-

ღების მონასტრებს. ბაიარდი მივიდა ნემურის გერ-
 ცოგთან რამდენიმეს ღლის წინეთ რეანის ოპის
 მოსდენისა. აღდგომას დღეს, რომელიც არის დღე
 სისარულისა და მურიგებისა ქრისტანეთათჳს, ისა-
 ნისა და ფრანკულებისა ფარები შეიყარნენ არა
 შეიყებისა და მძღობათჳს. მრავალი უმსყრდნენ
 რა სისხლის ფურის მისი მოსვლას, ამბობდნენ
 რომ ის მოასწავებდა დიდის გარის სიკუდილს.
 აღრიდებამე ვასტონი იყო ცსენსეგ სრულიად
 შეტურგელი იარაღითა. ბაიარდით და რამოდენიმეს
 თანა მოგსაურობით იგი მიუახლოვდა ნატარას მდი-
 ნარეს, რომლის მეორეს მსარუსეგ იღვა მტერი.
 ვასტონს უნდოდა მათი დაწყობის ნახვა. წყალ-
 ვაღმა იყვნენ 20 ანუ 30 ისანიელნი, იგინი
 თავის მხრიდ სხსრეკდნენ ფრანკუსის ფარს. ბაი-
 რდი მიუბრუნდა მათ რიჯარულის რისხვით და ამ
 სიტყვებით: «თქვენ, ცელმწიფნო ხემხო, გეო-
 ნებ სვირობთ ხგენსავით და უცდით უმეჯეს მსია-
 რულს შექცევს. უბძანეთ თქვენ რომ, თქვენსებმა
 არ ისროლონ. მეც მაქენს ნაბძანები ხემისათჳს.»
 დონ პედრო დეფარმა, ჰკითხა მას სასული და რა-
 კი შეიყვო, რომ მას ელამანაკებოდა რიჯარი უში-
 მარი და უსაყვედური, რომელიც ეგონა ისეგ ბა-
 რეშობაში, მაშინ მიულოცა მშვიდობით მოსვლა;
 «მე მოსარული ვარ თქვენსის ნახვისა, კეთილმო-
 ბილოთ რიჯარო, თუშცა აქ მოსვლა თქვენსი არ არის
 სასარგებლო ხუნსთჳს. ფრანკონის ფარს მამატებია.

თქუენი ორი ათასი კაცი. ღმერთმან ინებოს რომ
 ჩუენი ყელმწიფები ძერიგებულ იყვნეს ჭ ჩუენ
 შევეყოლიყოთ ერთათ, არა ჩსუბისათჳს, არამედ
 მეგობრულის შესაიდვისა თჳს. მერმე ჰკითხა ღონ
 პედროძი: « ვინ არის ეგ ემაწვილი, რომელსაც
 უძკსადებ შაგისთანა პაცივს? » ზაიარძმა მიუგო.
 « ეს არის ნემურის ვერცოვი თქუენის კოროლის
 ცოლის ძმა. » მაშინ ისწანიელები ცხენებიდგან
 ჩამოდნენ, დაუხოქეს ჭ უთარეს გასლობს: » ჩუენ
 ვართ თქუენი ერთგულნი ეძანი, ვერცოვი ეო-
 გელის ფერძი, რომელიც წინ არ აღუდგება აი-
 რობას ჩუენგან მიუცემულს კოროლის ფერდინან-
 დისადმი. გასცონმა უთარა მადლობა ჭ ეველანი
 გაიყარნენ. რამდენიმეს დროს უკან დაიწყეს ომი.
 ძვერთებულთი ფარი ფერდინანდის ჭ პანისა იდგნენ
 დიდს თხროლებს ვაღმა, თითქმის არ მიისულგებოდა
 იმათთან შაგრამ ისწანიელოთ ცხენოსანი ფარი წინ.
 ვერ აღუდგა ფრანკუსების წარბაზნებმა: ივინი
 გადასლტენ რამოდენიმე თხროლებს ჭ აირ ჭ აირ
 მიფეთენ გასცობს, ზაიარძს ჭ ლანალისს, რომე-
 ლნიც იმას უცდიდენ, მხოლოდ მათ დამარცხეს
 დათებულთი ფარი, ვაქციეს ჭ გამოუდგენ. მაშინ
 ფრანციის ფარმა დაიყო თხროლები. ისწანიელოთ
 წაიგეს ომი. ფარის უფროსება შოგნი დაუხოცეს.
 მათ ჭ შოგნი დასჭრეს. ცხენების რიცხვში ივე-
 ნენ: ღონ პედრო სივარ ჭ მარკიზი ანაკას, შემდეგ,
 ერთი დიდებული ლენერალთაგანი კარლ მესუთისა.

სამხედრო ასარგზი მისი ის ის იყო იწყებოდა. იმის ცარიზედ ეწერა. «ამით ანუ ამასედ» მაგრამ მას დაეიწყება ამაარცავნული წარწყრა, მისცა რა მძლეველს მასკილი ზ ფარი. 2000 ისანანიელი. ძვეითი უარის კაცი დაიჯვეს შწყობარ სამოგადოს. ურიგობაში. მწყენარად ზ ამაარცავნად მიდიოდნენ. უკან რგანაში. გასტონმა ვადუტრა გზა ქალაქი. საკენ შიმავალი, მაგრამ მოგებულის ძლევის ვა. ცვესლებში მან ვერ შეაჯყო, რომ მას აღარა. შეებანდა თჯდა ათის კაცის მეტი. წსუბი იყო. ცოცვას სანს. გასტონმა მიილა თათხმევი ტარი. ლობა ზ მოკუდა. სამწყსარო ის კი არ იყო, სამწყსარო ფრანცუზების უარი იყო, რომელთაც დაჭკარგეს იმისთანა უფროსი. მისი სიკუდილი იყო მძვენიერ, იგი ვარდაიჯვალა ასალოვანდა, არწყინება. ლეს წამში სიჯოჯსლინა, საგსე ამაარცავნის სინა. რულოთა ზ დიდის იმედი. აღსაჯოღებოდა მისი იმედი თუ არა, ვინ იჯის? მან წაილა თან ისიც ზ ფრანციელების ბედოჯ. რგანის ძლევა მ არ მიიჯანა. შემდგომილებანი, რომელთაც იჯენენ მოსალოდინე. ბეონი. ლიუდოვიკ მეათთხმევის მეჯროთ გამპრი. ელეს თაგისი ძალო. ფრანცუზების უარს კელასლო უნდა დეეძვებინათ იჯალოთ. უკან დაბრუნების დროს ბაიარდმა დაიჭირა უსამიძესი ალაგი ხვეუ. ლეისამებარ: მას მიეებანდა უკან უარი ზ აბრუნე. ბდა მოწოლილოს მჯრის უარს. ავათ მყოფი ზ ძლიერ დაჭირილი. მიავიდა გრენობ ლში. მისი.

სოციალურ თითქმის ჭქებოდა, საღისე მსურველის
თანა მონაწილეობით ეხეოდნენ ბაიარდის სასულს.
გაკლესიებში ლოცულობდნენ მისი მორჩენისათვის.
ბაიარდი სწუსდა მსოფლოდ მას, რომ ღმერთმა
არ მისცა მას სიკუდილი რგანის აშში გასტონ-
თან, მაგრამ მისთვის არ იყო სიკუდილი დაწესე-
ბით ისე ადრე, მას ჭქინდა კიდევ რაოდენიმე
წელიწადი ზარხიბეულის ჭკეთილშობილის ცხოვ-
რებისა. მალე მორჩენის შემდეგ, ბაიარდი წავიდა
ინანიაში, სადაც იყო ომი ხაგარისათვის, უსამარ-
თლოდ მითხებულის ფერდინანდ კათალიკოსავან.
იქითაგან ლიუბოვიკ ქეთათსმეცემ მოუწოდა
თავის თან, მისის საველმწიფოს საზღვრების
დასაცქნლად. სემენცის იმპერატორი მაქსიმოლიანი
ღ გენრის შემდეგ ანგლიის კაროლი შეერთდნენ
ფრანციის არაგინციამი, პაკარდიამი ჭ შამაღდნენ
ქლოქს ცვიფსს. შემეგნა ეცირვებოდათ იმ ქლო-
ქში მეოღთ, მაგრამ ფრანციის ცხენოსანმა უარმა
არ დაუცადა მტრის თავს დასსმას ჭ გიქქა. შემ-
დეგ იმას უწოდეს დეზების ომი. ბაიარდი, ლანა-
ლისი ჭ მრავალნი სსუანი დაჩხნენ უკან ჭ ვერ
ბედავდნენ გაქცევას. ლანალიისა გამოფიდა, ბაი-
არდი ყოფლის მსრიდგან შემოკრულია, მივიდა
მტრის ავიცვირთან, რომელიც არ მიეღოდა სრუ-
ლიად თავს დასსმას ფრანკუსებისას, შიბჟიონა
ყვონვდ სძალი მას ჭ უთხრა, «შენ ხედი ცქმდე
ხარ ჭ მე შენი, წამიყვანე იმპერატორთან» მაქსი-

მილოანმა ჭ ჭენრისმა მიიღეს დიდის პატივისცემით
 ჭ გარდასწავლივს მისი უფასოდ გაშვება, რადგანც
 სწავსავით ძეგურობილი არ ეოფილა. ანგლიის
 კოროლიმა სთხოვა მას სამსახური მასთან ჩინებულს
 პირადეცხედ, ბაიარდიმა მიუყო, რომ მას ჭყავს
 მსოლიად ერთი ღმერთი უაძი ჭ ერთი სამსახლო
 ქუქყანა სედ ჭ მათ ვერცა ერთსა ულაღაჯემს. ამ
 ვგარათ უნასუს მან ერთსეულაც ანა თული მებრეს.
 თხოვმა ჭენრისისა ჭ ანისა იყო დაუქმსული
 ფრანკის მართებლობის უმაღურობა სედ, რომე-
 ლოც, სარეებლობდა რა კეთილძობილს რიჯარის
 სამსახურით, არ აფასებდა მას ჭ არ ნიშნავდა მის
 საკადრისს ალაგ სედ. მაშინდელს ფრანკუსის ღებარ-
 ლუბსე იყო ყველა სედ წარჩინებული, მაგრამ ის
 უნდა დამონებოდა სოლმე თავის ნაჩაღნიკებს,
 რომელნიცა სძირათ იყვნენ მასედ უწყროსნი სნა-
 თაც ჭ სამსახურითაც. მაგრამ ბაიარდისათუ სჯე-
 რა არა იყარა. იგი იყო კმაყოფილი ვგარის მისდომით
 ჭ შიშის განდგენით, რომელიც შექმთხვია მის სამ-
 შობლოს. სწუა სურვილი თავის სიჯოჯსლეში
 არა ჭქონია რა. ღიუღოვიკი მეთოთსმეჯე ვადი-
 უვალა. მისი ალაგი დაქირა ფრანკისკ პირველმა.
 ასალი კოროლი იყო ასაღიასდა, გამბედავი ჭ
 სავსე დიდების მსურვალის სიუქარულით. ავიდა
 რა უანც სედ, მან განიზრახა იმ მსარის დაწყობა,
 რომელიც წარბოვს მის წინა მოადვილეს მილო-
 ნის ვერცოვის. ბაიარდი იყო დანიშნული თავის

სამშობლოს მხარის დოფინოს პრავინციის მართლ-
 ბელად ჭ ბძანებაცა მიიღო, რათა ყური უგდოს
 შვეიცარიის ჭ ნაპის ფარს, რომელნიც იცავდენ
 იტალიაში გასაგაღს ვზას. მან დაიწყო ჩსუბი,
 წაიყვანა ცყვედ ნაპის უღენერალი პროსპერი კო-
 ლონი ჭ დიდი ფარი ცსენოსნისა. პირველს ძლე-
 ვას ჭქონდა დიდი ძალა, მტრების ასალს სსუა ჭ
 სსუა განსრახულებასეჲდ. მილანის ასალის მარინიან-
 თან შვეიცარიის ფარმა გაჩერა ფრანკუნებში. ეს
 ანბაგი მოხდა 13 სექტემბერს 1515 წელსა.
 შვეიცარიის ქუჩითი ფარი იყო უძლეველი. ამ
 დროში მათ არა ყვანდათ ცოლი, ვარდა ოსძალე-
 ბის იანორხებისა, რომელნიც მეორეს ბოლოს
 ეგრძობისას იყვნენ ნაქებნი. დიდის ფართო იგინი
 დდიოდნენ შვეიცარიაში, ჩსუბობდნენ ჭ აღსრუ-
 ბენ რაც რომ მენუდებოდათ. გერა ვითარი ცსენო-
 სანი გერ დაუდგებოდათ მათ.

ესრეთთა ძლევათა დაარწმუნეს იგინი უძლევა-
 ბაში, ფრანკუნის ფარს უწოდებდენ აღტურვილი
 ყურადღებად. ორდღეს იბრძოლეს მარინოს მან-
 ლობლად. ბევრჯერ დაუასლოვდნენ ძლევასა, ბოლოს
 მოინძარეს უგანახეული საოცარი ძალა, ჭ დაჭყარა
 რა ორი წილი ფარი მკუდარი ჭ დაჭრილი, უგან
 გაიქცნენ. ამ გვარი ბრძოლა არ ასსოვსთ არც უძვე-
 ლესთ მსედართ. გაგაყებულმა ცსენმა შვეიცარა ბაი-
 არდი საშუალ მტრისა. მისი სიკუდილი იყო აუცილენ-
 ბელი, მაგრამ მან არ დაჭყარა სიმკაცრე სულისა

ზეარდა დიდს თსრილში ჭ დიდის წვალებით მივი-
და თავის ფართან. ხსუბის შემდეგ, კოროლმა
ფრანცისკმა სისოფა ბაიარდს, მისთვის რიუკარის
ღირსების მოყვამა, უშიშარს ჭ უსაყვადუროს რი-
ცარს ეკუთვნოდა ამისთანა ნატივი სიძარითით.
მალე მას უკან, ფრანცისკს გამოუხნდა წინააღმდეგი,
იმასაგით ემაწვილი, იმასაგით ნატივის მოყვარე ჭ
უფრო შემდეგ. ის იყო კარლი, კოროლი ისა-
ნიისა, აღმორჩეული ნემენცის იმანერატორად მაქ-
სიმილიანის სიკვილის შემდეგ, მკვირე მშობნა
მათში არ იყო შესამლებელი. 1521 წელს, იმან-
რატორის ფარები შევიდნენ ფრანციაში, დაიწყეს
ერთი ნაწილი მამანისა ჭ მოადგენ მსერას. ამ
ქალაქის აღება გაუხსნიდა მათ გზას სამუელ კო-
როლესგან შესასვლელათ. შეშინებულნი კარის
კაცნი ურჩევდნენ ფრანცისკს, მსერის მალე დაწვას,
რათა მკერს არ წაეღო, მამანის ასათრებლად
დაცვევებას ჭ ყოვლის ძალით პარიჟში დადგომას.
ბაიარდი წინ აღუდგა ამ სულ მოკლეს ასრებს.
«მსერი არი ცუდი ციხე, სთქუა მან, მაგრამ
მარჯვე კაცები ღირან მაგარ კვილებად.» მან
დაიხემა ქალაქის დაცვა. საქმე იყო მხელი; მაგ-
რამ მან დამატეცა, რომ ის არა ეფუფოა მის
ძალსედ მეტი. რამოდენიმეს კვირას იდგნენ ღენ-
რლები ქალაქის წინ, დაუმაგრებლად, რომლის
აღება გლობათ უწინააღმდეგეთა, მაგრამ მათ უნდა
მოეშორებოდათ ფარი ჭ წასულიყვნენ გერმანაში.

ამისთანა დღის სამსახურისათვის ფრანცისკმა ღა-
 ფილდოვმა იგი წმიდის მისაილის ორდენით, სალსი
 რატუნდა მას მსხნელად ფრანციისა. ბაიარდს დიდხანს
 არ მოუყვამა კელმწიფის კარზედ სადაც აღაქეს
 იგი აატიფითა. იმას სძობილობდნენ მალის ვაჭი-
 რეებისათვის: დოფინის პრეინციში გაჩნდა მომსგრეული
 სენი. მან შიამურა იქ, დაამუჯა აღმფოთიებული
 სალსი ჭ კარვის განკარგულებით სამხნელის ავათ-
 მყოფობის ვაჭარცელებმა დააყენა. მერმე მან ღამ-
 შუა ვენულები, რომელნიც მოშორდნენ ფრან-
 ციას კელასლა ჭ დაიპრო ღოდის ქალაქი. ად-
 შირაო ბონივე იყო მამის ფრანციის ვარის
 უფროსათა, საეუარული კორაოლისა ჭ გამოხენილის
 სიმხნისა, მაგრამ მოიძედე ჭ გამოუცდელი სამ-
 სრეთის საქმეში, თუმცა ბაიარდი წახალმდეგობდა
 მას, მაგრამ მან მაინც დააყენა იგი უსარგებლოს
 ადგილს მილანის მსლობლად, ჭ ამ ვეარდ ამლე-
 ვდა იგი მას მცრის კელში. ისანნიელთ ისარგებ-
 ლეს ამ შეჯადშია, მართლა შემოიკრცევენ სოფელს
 რეიბეს, სამხნელის ძალის მოსმარებით ბაიარდი
 ვაჭიდა უკან თავის ვართან, მაგრამ ძალთან სწუ-
 სდა ვარსხათვის, რომელიც დაჭკარვა უთანასწოროს
 ოში, იგი იყო უსეი, მსოლოდ თავის სისსლ-
 ვედ ჭ სხვას სისსლოს იცავდა წმიდად. ამო ფიქ-
 რი ბონივისა ეგონა მას დამხამდე ჭ არ ფიცავდა
 თავის აზრს. წამსდარის საქმის კასწორება აღარ
 შეძლებოდა. მქუსულებანი ფრანცუსნი მოშორდ-

ნენ ისანიელებს, თუძცა უწინ კი იყვნენ დაიმკ-
 დებულნი უძებელს ძლევაზედ. დაქრილმან ბანი-
 ვემ გაიგონა, რომ მსალოდ ბაიარდს ზეუძლია-
 ვარის უფროსობა ზ მათ გამოხსნაც, იგი მიუ-
 ბრუნდა მას: «ესლა ევიან არის მიუგო ბაიარდმა,
 მე შემძლიან დავნიოდეთ ერთს მსალოდ, ს.ნამ-
 დის მე ცოცხალ ვარ, ხუჭუნ არ ხაუფარდებით
 მათ კელი.» ნირ ზ ნირ ურიცხვის მკრისა უნდა
 გასულიყვნენ იგინი სემის მდინარეში, რამანის
 ზ გასცობიარის შუა. 30 აპრილს 1524 წელსა,
 10 საათზედ ბაიარდი იყო დასურეცილი რამდენიმე
 ცევიით, რომელმაც გაუცმა ზურვის ძვალი.
 მან ორჯერ მოუწოდა ლუთის საგელი ზ წესარად
 დაეძა ცხენითგან. ის დასდგეს სეს ქუძმ ნირ-
 ზ ნირ ისანიელთა. იგი იცეოდა:» მე უდემი მათ
 ყოველთვს ნირდანირ ზ სიკუდილის დროს აღარ
 მინდა მიუბრყო მათ ზურვი. მერმე გაცა სინ-
 ქართ, რამოდენიმე ბრძანება ვარის დაბრუნებისა
 უთხრა თავისი ახსარება, ერთს მის მოსამსახურე-
 თაგან, ზ ემთხვია ვეარს, რომელიც იყო გამო-
 ხსნული მისის მასვილის ცარსედ. ამ მდგომარე-
 უბაში ხსეს იგი მკერთა, იგინი შემოეხვიენენ მას
 დიდის მწუსარების მონაწილეობით. ძველა აღარ
 შემძლებოდა. ის ვთხოვებოდა სიკოცხლეს. მარ-
 ცო ფრახცუხებიკი არა სწუსდნენ მის სიკუდილს.
 აღრიან დე კურმა ისანიის ღენარალმა აცნობა
 კარლ კელმწიფეს, უშიძოს ზ უსაყვედუროს რი-

ჯარის სიკუდილი, ამ სიტყვებით: «ველწიუგო!»
 თუცა ბიარდი ემსახურებოდა თქუჩნს ძეგრს,
 თუცა მისი სიკუდილი სამწესარო არის. იგი
 იყო კეთილშობილი რიცარი ჭ ვეგლას უყვარდა.
 თუცა მას ვერგინ შეეძრებოდა ცხოვრების სის-
 ლბდით, სოლო მისი სიკუდილი იყო ასეთი კარგი,
 რომ მისთანა არც კი გაძიგონია არაოდეს. » შემდეგ
 მისი სიკუდილისა, ძალე გამოჩნდა, ერთს წლიძ-
 ღის ფრანცუზის ჯარი იყო დამარცხებული ჭ
 დათანჯული ნაციების ქსლობლად, ფრანცისკ
 იყო ცხვედ წაყვანილი. მაშინ დაატესა მან ბაი-
 ბიდი. » ოჰ! რიცარო ბიარდო! ოჰ რიცარო ბაი-
 ბიდი! წარმოსაქუა მან მწესარებით. შენ რომ
 ცოცხალი იყო, ძე ცხვედ არ ვიქნებოდი.

ბიარდი იყო 28 წლისა რომ მოიკლა თან-
 ლდობრების სიტყვით. ის იყო ძალი ჭ გამმა-
 რი, ჭქონდა შავი თმა, ვრძელი ცხვირი, შავი
 თვალი ჭ სასე ფერ-მკრთალი, რომელიც გამოა-
 ცხადებდა დაუსრულებელს კეთილობასა მისსა. ერთის
 წელიწად ვერ იტანებდით ჩხუბში ჭ სისხლის
 დასანთებაში ჩვეულ მონუცად, ის უფრო გვანდა
 მლოცველს ჭ სხეულთ მოძლეულს კაცს. მისი სი-
 ძალითე არ იყო მაგარი; დაჭრილობის ვარდა იგი
 იყო ავთა შვი წელიწადი ცივებით, მაგრამ მით
 დაღუგებნია ფრანცის სამსახურის აღსრულება,
 იგი სძლედა მათ სულის ძალით. იყო განსხვა-
 ცებული ღუთის მსახურებით, თუცა არ უყვარდა

ლოცუა მოწყებთან. მისნი მსახურნი ამბობდნენ,
 ის ადგებოდა ღამ-ღამ, როდესაც სხვებს ღა-
 მინებოდათ ჭ ასრულებდა მსურველედ ლოცვას.
 მის მოწყალებას არა ჰქონდა საშლგარი. მოწ-
 ყალების დროს, იგი არა განარჩევდა ძვეროთა. ასი
 ქუტი გააშნითვა ღარიბი ქალები ფრანციაში ჭ
 მისვას დაჯრობილ მსარეებში, მივლომაც მოკუდა
 საწყლად, თუცა ჰქონდა დიდი საშუალობა გაძი-
 დრებისა. საშუალ ომის საშინელების გრძელის
 მაძინარისა, მან დაიცვა სიასლე ყმაწვილურისა
 გულისა ჭ სიკუდილამდის არ ძეეძლო გულგრი-
 ლად ყურება უცსლის წაკიდების ჭ ვაცრცვისა,
 რომელოც მოსდევდნენ ხსუბსა. უცსო თაემოწო-
 ნებისაგან იგი ინახავდა სიფრთხილით თავს პატივით,
 ამისთვის რომ ის არ ესმოდა მას ისე, როგორც
 ზოგიერთ მის თანამედროეთ ჭ ესლანდელ კაცთაც.
 მისი გმირობა იყო დაფუძნული ადამიანის
 პატივის უმანედ. ყოველს უმართლოს
 უნაჯოურებას იგი რაცსდა უბოდათ.

თ. ზაქარია ერის-თავია

დედა მზლური

სიყუარული.

ერთსა ქუჩის დედაკაცსა ჰყუანდა სამი მზლი, რომელნიცა სცხოვრებდეს უკანასკნელ სიღარიბეში: მუშაობა მზლებისა არ იყო საკმაოდ შესანახად სახლობისა. იმ დროს გამოვიდა იანონის მთავრობისაგან ბმანება, რომელშიაც ენიშნებოდა დიდი საჩუქარი მას, ვინცა მისცემდა რომელსაჲ ქუჩისა მთავრობას ცელში. მზლთა ქუჩის დედაკაცისათა, დედის შეუწყობლივ, შეჰქრეს პირობა იმ განზრახვით, რომ ვისაც შეხედებოდა წილის გამოყვანდათ ქუჩად ზ მიეცათ სამართლისათს. ამ ვერის ღონისძიებით ფიქრობდნენ იგინი საზრდოს შოვნასა თავიანთის დედისათს. წილი გამოუვიდა უნჯროს მძას, რომელიცა მისცეს მშათა მთავრობას ცელში ზ რომელმაცა აღიარა ნამდვილად თავისი ავაზაკობა, თუცა იყო მართალი. რასაკვირველია არცოდინებოდა დედას მზლთა განზრახვა. ფიცს ლავე მძა შემწყვდელი იყო საყრობილეთი, რომლისა გამო სამართალში მიმცემთა მიიღეს დადებული ფილდა. მსწრაფლ, შემდგომ ამისა სინიდისმან დატანვა მშები, მუდარებით ზ ფულით მათ შეი-

მღეს შესვლა საყრობილეში, სადაც დატყევილი იყო მძა მათი ჭ სადაც იწევს საძინელი ტერილი. მაგრამ მათ არ იცოდნენ, რომ ამ შემოსევაში იყო დამალული მოწამე, რომელიცა რომ გამოვიდნენ ძმები, ძაღვით მიჭეუა უკან სასლაძინ. ვითა განკურდა, როდესაც მოხუცებულმა დედამ ამ საწყურაო ანბავზე, შემბისგან გამოცხადებულისა, გულის ტვილით კელი ჭკრა ფულისა ჭ ტირილით სთქუა: «დე მე მოგეუდე შიმშილითა, ჭ არ მინდა ვისყიდო სიჯოცსლე ხეში, ხემისს საკუთრის შულის სისხლითა.» ესე ყოველი ნათქვამი მოხსენდა მსაფუოს, რომელმანცა რა მოუწოდა ძმებსა, მაშინ ვაცედნენ ჭ მოახსენეს ჭეშმარიტი, რომლისაგამო მოხსენდა რა მეფეს ესე შულთა ვულ-მუკიენელობა, დაუნიშნა მრთელს სასლობას უამაერიო.

თ. დ. ხიმშია-შულიო.

— ნირველს ვგერდსედ ტინო-გრაძიის მეცდომით დაბეჭდილია «მშულობით» — ეთხოვთ წარიკითხოთ «მშეიდობა.»

სსუა და სსუა ანბანი.

დგა მკლერი სიყუარული. . . თ. დ. სიმშია-მკლისა.

ტკლი მოსწერება

1859 წელსა.

ქ. სფილისში, ქართლის თურქლის «ციხის» რედაქციაში, კუკიას, გნრესტოდის საკლებში.

ფასი ერთის წლის გამოცემისა, ქ. სფილისში ვაუგზენლად ექუსი მხეთი, ლოლო შინ მიწოდებთ ანუ სსუა ადგილებში ვაგზენით: მუდი მხეთი თუარი ფული.

Печатать позволено. Апрель 13 дня, 1859 года.
Испр. должн. Груз. Цензора Св. Алексѣевъ.